

Letno poročilo o delu Knjižnice Litija - 2023

Za ustanovitelje:
Občino Litija
in
Občino Šmartno pri Litiji

Odgovorna oseba: Andreja Štuhec, direktorica

1. UVOD	3
2. OSEBNA IZKAZNICA SPLOŠNE KNJIŽNICE	3
3. PREDSTAVITEV SPLOŠNE KNJIŽNICE	
3.1 Podrobnejša predstavitev	4
3.2 Vodstvo	5
4. POSLOVNO POROČILO ZA LETO 2023	5
4.1. Zakonske in druge pravne podlage	5
4.2. Dolgoročni cilji splošne knjižnice	6
4.3. Letni cilji splošne knjižnice	6
4.4. Ocena uspeha pri doseganju ciljev – Realizacija letnih ciljev	7
4.4.1. Uporabniki, dostopnost knjižnice in storitev in obisk knjižnice	7
4.4.2. Člani knjižnice	9
4.4.3. Gradivo	10
4.4.4. Izposoja	14
4.4.5. Informacijska služba	16
4.4.6. Prireditvena dejavnost	16
4.5. Letni program v okviru izvajanja javne službe knjižnične dejavnosti	17
4.5.1 Letni program v okviru izvajanja storitev na trgu	18
5. TEŽAVE PRI IZVEDBI PROGRAMA	18
6. POSEBNOSTI/PRESEŽKI LETA 2023	19
7. OCENA GOSPODARNOSTI IN UČINKOVITOSTI POSLOVANJA	19
8. VPLIV DELOVANJA KNJIŽNICE NA DRUGA PODROČJA	20
9. KADROVANJE IN ZAPOSLENI V KNJIŽNICI	20
9.1 Predstavitev zaposlenih po poklicih in področjih dela	20
9.1.1 Analiza kadrovanja	21
9.1.2 Ostale oblike dela	21
9.1.3 Izobraževanje	21
9.1.4 Dejavnosti, oddane zunanjim izvajalcem	21
10. DELOVANJE ENOT	22
10.1 Krajevna knjižnica Šmartno	22
10.2 Kolekcijska potujoča knjižnica	23
11. INVESTICIJE	24
12. PROJEKTI	24
12.1 Ikt oprema	24
12.2. Projekti spodbujanja bralne kulture	24
12.3 Domoznanski projekti	25
12.4 Prostovoljstvo	26
13. SODELOVANJE	26
14. OBJAVE KNJIŽNICE IN KNJIŽNICA V MEDIJIH	27
15. ZAKLJUČEK	28
B: RAČUNOVODSKO Poročilo	29-39

A – POSLOVNO POROČILO

1. UVOD

Delovanje in poslovanje knjižnice v letu 2023 je bilo skladno z našimi pričakovanji. Tako realiziran program kot drugi doseženi cilji knjižnice so obetavni oz. ne odstopajo od načrtov. Seveda bi si želeli tehtnejših obetov glede reševanja prostorskih težav knjižnice, a verjamemo, da se bodo tudi tu kmalu nakazale primerne rešitve.

Dobro delo in prizadevanja glede bralcev in obiskovalcev knjižnice so razvidni tudi iz kazalcev poslovanja oz. merilnikov uspešnosti, ki jih podrobno analiziramo v tem poročilu.

2. OSEBNA IZKAZNICA SPLOŠNE KNJIŽNICE

IME: KNJIŽNICA LITIJA

SEDEŽ: Parmova ulica 9, 1270 Litija

MATIČNA ŠTEVILKA: 1917269

DAVČNA ŠTEVILKA: 16672500

Nova ŠTEVILKA TRANSAKCIJSKEGA RAČUNA: SI56011006000069087

ŠIFRA PRORAČUNSKEGA UPORABNIKA: 38210

TELEFON 01/8980 580, 051 395 090

SPLETNA STRAN: www.knjiznica-litija.si

USTANOVITELJ: Občina Litija (73,6 %) Občina Šmartno (26,4 %)

DATUM USTANOVITVE: 17.1.2004

DEJAVNOSTI: hramba, izposoja, nakup knjižničnega gradiva, dejavnost izobraževanja, vzgoje in kulture, širjenje bralne kulture, prireditvena dejavnost, skrb za kulturno dediščino, vseživljenjsko učenje, domoznanstvo oz. lokalne študije.

ORGANI SPLOŠNE KNJIŽNICE:

Svet zavoda Knjižnice Litija (7 članov: 2 predstavnika zaposlenih, 3 predstavniki Občine Litija, 1 predstavnik Občine Šmartno pri Litiji, 1 predstavnik zainteresirane javnosti) – v letu 2023 so bili v tretjem letu svojega mandata.

Direktor/ica knjižnice – Andreja Štuhec, v letu 2023 vodi knjižnico drugo leto svojega četrtega mandata.

3. PREDSTAVITEV SPLOŠNE KNJIŽNICE

Knjižnica Litija je samostojni javni zavod od leta 2004, pred tem je bila del večjega zavoda.

Skladno s svojim poslanstvom knjižnica zbira, obdeluje, hrani, vzdržuje, predstavlja in posreduje knjižnično gradivo in informacije, omogoča dostop do elektronskih virov informacij, sodeluje v vseživljenjskem učenju, pridobiva in izobražuje uporabnike knjižnice, izvaja informacijsko opismenjevanje, organizira posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle. Zelo aktivno se vključujemo v promocijo lokalne dediščine, predvsem v sodelovanju z drugimi ustanovami in društvi. Naši uporabniki so občani obeh občin, šolajoča mladina in odrasli (IC Geoss) – to je okoli 22.000 potencialnih uporabnikov.

Knjižnična mreža je ustrezno razvita – naša največja pomanjkljivost je premajhna osrednja knjižnica v Litiji.

3.1 Podrobnejša organizacija Knjižnice Litija

Knjižnica izvaja svojo dejavnost v 2 stacionarnih enotah: Litija in Šmartno pri Litiji in 12 izposojevaliških kolekcijske potujoče knjižnice – ki predstavlja našo tretjo enoto knjižnice (v Občini Litija: Jevnica, Vače, Sava, Polšnik, Dole (do 30.6.), Gabrovka, Kresnice; v Občini Šmartno pri Litiji: Primskovo, Kostrevnica, Dom Tisje, Štangarske Poljane in v Javorju).

Knjižnično delo je organizirano v petih oddelkih:

- oddelek za odrasle s čitalnico,
- oddelek za mladino s čitalnico,
- oddelek za nabavo in obdelavo knjižničnega gradiva,
- oddelek potujoče knjižnice in premičnih zbirk,
- domoznanski oddelek,
- ter v upravno-administrativni službi.

V skladu z uredbo o osnovnih storitvah knjižnic je knjižnica dolžna izvajati osnovne storitve za uporabnike brezplačno, zaračunava lahko članarino uporabnikom, ki si želijo knjižnično gradivo izposoditi na dom, in zamudnino, če uporabniki gradiva ne vrnejo pravočasno.

V osrednji knjižnici v Litiji izvajamo **skupne naloge za celotno mrežo knjižnice:**

- strokovno in organizacijsko vodenje zavoda,
- nabava novega knjižničnega gradiva,
- računovodska, kadrovska, upravna dela,
- strokovna (vsebinska in zaščitna) obdelava knjižničnega gradiva,
- medknjižnična izposoja,
- pridobivanje in izobraževanje uporabnikov,
- priprava na prireditve, obveščanje,
- domoznanske aktivnosti – digitalizacija gradiv in vnos na portale, zbiranje podatkov, pisanje zgodb, urejanje vsebin, dopolnjevanje biografskega leksikona.

V obeh enotah Litija in Šmartno pri Litiji izvajamo naslednje dejavnosti:

- izposoja in svetovanje pri izboru knjižničnega gradiva na dom ali v čitalnici,
- rezerviranje knjižničnega gradiva,
- uporaba tehnične opreme namenjene uporabnikom,
- dostop do interneta in do javnih elektronskih virov in njihova uporaba,
- uporaba knjižničnih katalogov in vzajemnega kataloga,
- posredovanje informacij o gradivu in iz gradiva,
- predstavitveni ogledi knjižnice,
- vrtec in šola na obisku (tematske biblio-pedagoške ure),
- organiziranje razstav,
- pridobivanje novih uporabnikov knjižnice,
- ure pravljic in igralne ure,
- srečanja z ustvarjalci, predstavitve knjig, razgovori o novih knjigah,
- strokovna in potopisna predavanja, dejavnosti za vseživljenjsko učenje (U3);
- usposabljanje uporabnikov za uporabo knjižnice, iskanje gradiva ter informacijskih virov;
- informacijsko opismenjevanje za mladino in odrasle,
- dopolnjevanje in oblikovanje domoznanske zbirke,
- mentorstvo študentom bibliotekarstva.

V izposojevaliških kolekcijske potujoče knjižnice poteka:

- izposoja in svetovanje pri izboru knjižničnega gradiva na dom ali v čitalnici,
- rezerviranje knjižničnega gradiva,
- občasne ure pravljic in igralne ure in srečanja z ustvarjalci, literarne prireditve, predavanja, delavnice.

3.2 Vodstvo splošne knjižnice

Knjižnico v svojem četrtem mandatu vodi direktorica Andreja Štuhec, dipl. univ. nov., višja bibliotekarka. Med zaposlenimi sta dve vodji oddelkov: Vesna Burja, samostojna knjižničarska referentka zadolžena za usklajeno delovanje dislociranih enot, ter Tatjana Renčelj, samostojna bibliotekarska sodelavka, zadolžena za nabavo gradiva in mladinski oddelek.

4. POSLOVNO POROČILO ZA LETO 2023

4.1 Zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo delovno področje splošne knjižnice

a) Zakonske podlage za izvajanje dejavnosti splošne knjižnice:

- Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00-ZPDZC, 127/06-ZJZP)
- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01 in 96/02 - ZUJIK)
- Zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture (Uradni list RS, št. 75/94, 22/00 - ZJS in 96/02, 111/13 - ZUJIK).

b) Zakonske in druge pravne podlage za pripravo letnega poročila:

- Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11-UPB4, 110/11-ZDIU12, 46/13-ZIPRS1314-A, 101/13-ZIPRS1415, 101/13) s spremembami;
- Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2021 in 2022 (Uradni list RS, št. 174/20, 15/21 – ZDUOP, 74/21, 172/21, 187/21 – ZIPRS2223 in 206/21 –
- Zakon o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02-ZJF-C, 114/06-ZUE);
- Zakon o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 33/11);
- Navodilo o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna (Uradni list RS, št. 12/01, 10/06, 8/07, 102/10);
- Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 104/10, 104/11) s spremembami;
- Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 112/09, 58/10, 104/10, 104/11, 97/12, 108/13) s spremembami;
- Pravilnik o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava (Uradni list RS, št. 134/03, 34/04, 13/05, 138/06, 120/07, 112/09, 58/10, 97/12);
- Pravilnik o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list RS, št. 45/05, 138/06, 120/07, 48/09, 112/09, 58/10, 108/13);
- Pravilnik o določitvi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov (Uradni list RS, 46/03);
- Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 117/02, 134/03, 108/13);
- Uredba o delovni uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu (Uradni list RS, št. 97/09, 41/12);
- Pravilnik o določitvi obsega sredstev za plačilo delovne uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu ter o določitvi nejavnih prihodkov pri izvajanju javne službe, ki se štejejo v prihodke iz prodaje blaga in storitev na trgu, v javnih zavodih, javnih skladih in agencijah na področju kulture ter na Radiu in televiziji Slovenija (Uradni list RS, št. 107/2009).

c) Interni akti splošne knjižnice

- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda splošne knjižnice Knjižnice Litija (Ur.l.RS 3/04),
- Statut Knjižnice Litija (sprejet 24.2.2005),
- Pravilnik o računovodstvu (30.08.2020),
- Pravilnik o popisu (20.12.2010).

In drugi pravilniki, povezani z zakonitim poslovanjem knjižnice (osebni podatki, evidenca delovnega časa, mobing, varstvo pri delu itd).

d) Strokovno delovanje knjižnice urejajo še naslednje smernice, standardi, pravilniki, uredbe:

- Manifest UNESCO za splošne knjižnice,

- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2020-2027,
- Standardi za splošne knjižnice, 2018-2028,
- The Public Library Service. IFLA/UNESCO Guidelines for Development. Muenchen. Saur 2001. (IFLA Publications 97),
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe, Ur.l.RS, 28/23; **(NOVO)**
- Uredba o spremembi Uredbe o osnovnih storitvah knjižnic. Ur.l.RS 2022, št.162,
- Pravilnik o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavljajo knjižnično dejavnost v več občinah, in stroškov krajevnih knjižnic. Ur.l. RS 2003, št. 19,
- Pravilnik o razvidu knjižnic. Ur.l.RS 2003, št. 105,
- Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah. Ur.l.RS 2003, št. 88.

4.2 Dolgoročni cilji splošne knjižnice

Naš osnovni cilj je **povečanje dostopnosti knjižničnih storitev** našim uporabnikom, hkrati pa širiti kulturni vpliv na širšo lokalno skupnost in s tem povečevati rast kvalitete življenja.

Svoje dolgoročne cilje smo zapisali v Strateškem načrtu razvoja Knjižnice Litija 2021-2025; prioritete so naslednje:

- povečevati obseg **sredstev** za nakup gradiva (250 enot /1000 prebivalcev);
- **pridobiti primerne prostorske pogoje** v osrednji knjižnici za nadaljnji razvoj storitev knjižnice in te primerno opremiti,
- ohranjati in razvijati delovanje knjižnice v celotni mreži ter omogočati enakomerno dostopnost gradiva in storitev ter širiti članstvo.

Sprejeta vizija v strategiji 2021-2025:

Knjižnica bo prijazna in dostopna ustanova, ki bo uporabnikom omogočala izobraževanje, prijetno zapolnjevala prosti čas in socialne stike ter širila kulturno obzorje. S ponudbo bomo prepričevali uporabnike, da si z uporabo knjižničnih storitev in branjem izboljšujejo kvaliteto življenja. Motivirani zaposleni si bomo prizadevali za razpoznavnost in sprejetost v okolju.

6

4.3 Letni cilji splošne knjižnice po kazalcih poslovanja

kazalci, cilji	2019	2020	2021	2022	2023	Index: 2023:22	Index: 2023:2019
število ur odprtosti (vse knjižnice)	5.100	3.048	3.948	4.790	4.956	103	97
zaloga gradiva	100.335	100.376	100.495	102.151	104.011	102	103
nakup gradiva (brez e/audio)	4.139	3.737	3.716	3.584	3.601	100,1	87
obisk - fizični	66.524	40.414	49.039	58.893	67.280	114	101
izposoja	255.142	177.260	202.714	201.351	228.328	113	89
blagajna	24.544	14.935	21.682	23.895	23.847	99,8	97
število prireditev	332	110	111	232	238	102	71
obisk prireditev	11.642	4.367	6.497	10.790	12.545	116	107
aktivni člani	4.611	4.277	4.193	4.467	4.808	107,6	104
ново vpisani	536	280	380	582	658	113	122
število zaposlenih	11,5	11,5	11,5	11,5	12	104	104

4.4 OCENA USPEHA PRI DOSEGANJU CILJEV - realizacija letnih ciljev

4.4.1 Uporabniki, dostopnost knjižnice in storitev ter obisk

Knjižnico uporabniki obiskujejo zaradi različnih potreb.

Najpogostejši vzrok za obisk je izposoja gradiva; to je osnovni kazalec za knjižnico in hkrati pokazatelj delovanja. Dopolnjuje se s številom izposoje, saj sta kazalca v premem sorazmerju.

Obisk zaradi izposoje se je v letu 2023 glede na predhodno leto povečal za 13 %. Tudi v letu 2022 je glede na predhodno leto porasel za enak odstotek.

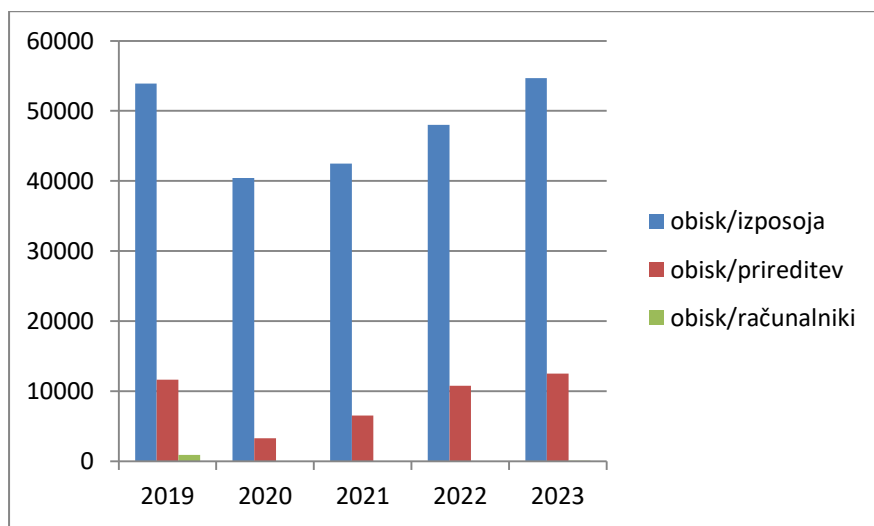
Spremljamo vse tri lokacije: Litijo, Šmartno in izposojevališča potujoče knjižnice. Najvišje odstotno povišanje obiska beležimo v šmarski knjižnici – in sicer za 18 %, sledi potujoča knjižnica za 17 %, v osrednji je povišanje za 11 %. A poudariti velja, da je v absolutnih številkah povišanje najvišje v Litiji – za 3.925 obiskov.

Obisk prireditvev je drugi po številčnosti: v skupnem se je glede na leto 2022 povišal za 15 %, v Litiji za 9 %, v Šmartnem za 26 %, v potujoči knjižnici pa skoraj za enkrat več – evidentirali smo dogodke, ki jih pripravljamo skupaj z društvi, šolami oz. KS (Gabrovka, Vače, Primskovo, Javorje).

Obisk zaradi uporabe računalnikov ostaja zanemarljiv. Navade uporabnikov so se precej spremenile – do potrebnih informacij dostopajo od doma, ob obisku knjižnice uporabljajo svojo opremo, le redki uporabljajo IKT opremo v knjižnici.

Najverjetneje bi imeli več obiskovalcev zaradi študijskih potreb (učenje), če bi imeli na voljo tihe koticke. Za tiste, ki knjižnico potrebujejo zaradi študijskih potreb, jim omogočamo vstop v zgodnejših urah, namestimo jih v galeriji in drugih delih knjižnice. V letu 2023 nas je redno obiskovalo med 5-10 študentov oz. dijakov, ki so se učili v naših prostorih (nekateri v kleti, drugi pa po mirnejših prostorih knjižnice).

Preglednica: vrste obiskov knjižnice

Graf izkazuje razmerja med obiski po letih; ujeli in presegli smo leto 2019, po katerem se je zgodil izrazit upad.

Tabela fizični in virtualni obisk:

vrsta obiska	2019	2020	2021	2022	2023	Index 2023: 2022
Fizični obisk skupaj	66.524	43.753	49.041	58.893	67.280	114
Izposoja na dom	53.975	40.414	42.499	48.024	54.669	127
Uporaba rač.	907	25	11	79	101	115
Obisk prireditev	11.640	3314	6531	10.790	12.510	116
Virtualni obisk skupaj	50.186	62.847	74.212	78.543	90.789	115
Opac obisk	19.232	17.960	23.728	22.271	25.987	117
Spletna stran	8.113	7.919	6.209	5.051	7746	153
Biografski leksikon	5501	6.920	7.159	8.034	5466	68
Kamra – ogledi zbirk	17.672	30.048	37.116	43.187	51.590	119
Fiz. in virt. obisk	116.710	106.600	123.253	126.567	158.069	124

Tabela je zanimiva, saj prikazuje znižanje vrednosti fizičnih števil in nato ponovno naraščanje. Navadno smo ob znižanju fizičnega obiska beležili dvig virtualnega, zdaj pa tudi trend zviševanja virtualnega ostaja – najpomembneje za nas je, da smo pri fizičnem dosegli vrednosti pred 'korono'.

Povišanje fizičnega obiska se povezuje s povečanjem izposoje – oba kazalca sta se povečala v enakem odstotku.

Vsi obiskovalci knjižnice niso nujno naši člani: to velja predvsem za obisk prireditev. Nekateri prihajajo enkratno (glede na izbiro gosta) – z obveščanjem o vsebinah jih dosežemo preko družbenih omrežij. Zabeležili smo skoraj 2.000 obiskovalcev več, res pa je, da smo pripravili tudi več oblik dejavnosti.

Naš poglobitni cilj je, da predvsem pri dejavnostih za otroke dosežemo, da bi bili obiskovalci hkrati tudi naši člani in da bi se naš odnos čim bolj prepletel oz. podaljšal v njihovo odraslost.

Naše čitalnice obiskujejo redkejši, a zato zelo zvesti posamezniki, ki prebirajo oz. pregledujejo dnevno časopisje in revije in je obisk knjižnice zanje rutina. Na revije in možnost njihove izposoje na dom smo pričeli opozarjati vse obiskovalce, da bi tako dosegli večjo uporabo periodičnega tiska.

Kaj je opac obisk?

Opac obisk je virtualni obisk oz. uporaba knjižnice in sicer se povišuje (za 17 %) – bralci so samostojni, dobro upravljajo oz. spremljajo gradivo, ki si ga izposodijo (ga podaljšujejo), oz. naročajo in rezervirajo izposojeno gradivo, ki ga želijo prebrati. Pri tem uporabljajo računalnik oz. pametni telefon in so seveda o prispelem gradivu obveščeni.

Glede na poviševanje vrednosti uporabe 'opaca' pa ugotavljamo, da si uporabniki/bralci zelo prilagajajo storitve, saj jim kombinacija naročil, rezervacij in podaljševanj gradiva prinaša prihranek v času; izognejo se tudi zamudninam

Tako opažamo, da zelo veliko članov gradivo v knjižnici 'na hitro' prevzema, saj vse ostalo opravijo na daljavo. Nastaja nova kategorija člana, ki z nekaj kliki uredi vse potrebno, da ga knjiga počaka za prevzem (nekateri kar v paketniku, neodvisno od časa odprtosti knjižnice).

Obisk biografskega leksikona se je v letu 2023 zmanjšal – za 32 %. Zanimivo je, da smo zbirko prenesli na portal Obrazi slovenskih pokrajin in pričakovali smo, da se bo številka precej dvignila...

Se je pa precej povečal obisk naše **domače strani** – in sicer za polovico. Domnevati je mogoče, da zato, ker se ob sledenju knjižnice na družbenih omrežjih vzpostavi tudi povezava z domačo stranjo.

Obisk portala Kamra, kamor smo v letu 2023 prispevali tri zanimive zgodbe, pa se je precej povečala: za skoraj 20 %. Zgodba o Valvazorjevi ulici v Litiji ostaja na odličnem 6. mestu najbolj obiskanih Kamrinih zgodb, tudi v letu 2023 si jo je ogledalo dobrih 14.000 obiskovalcev.

Statistiki obiskanosti na družbenih omrežjih se odpovedujemo, saj ob tem ne dobimo relevantnih informacij, seveda pa ta kanal za obveščanje in promocijo knjižnice še vedno redno uporabljamo. Veliko informacij (predvsem o prireditvah) uporabnike doseže tudi preko instagram kanala knjižnice.

4.4.2 Člani knjižnice

V letu 2021 smo imeli najmanj aktivnih članov v zadnjem desetletju. Predvsem mlade smo močno pozivali k včlanitvi.

V letu 2022 je bilo za 6,5 % več aktivnih članov, v letu 2023 pa še za 7 % več kot v letu 2022 – to je 341 bralcev in bralk več. Največji delež članstva je vezan na osrednjo knjižnico v Litiji (63,4 %), kar je razumljivo, saj jim je na voljo največja izbira gradiva. Zato se v osrednji knjižnici pripravlja tudi največ spremljajočih aktivnosti za člane/bralce.

Preglednica: aktivni člani po letih in lokaciji

lokacija	2019	2020	2021	2022	2023	Index 2023:22	index 2023:19	Delež članov po enoti 2023
Litija	2.950	2.733	2685	2840	3043	107	103	63,4
Šmartno	1.001	906	889	988	1044	105	104	21,7
potujoča	660	638	619	639	721	112	109	14,9
skupaj	4.611	4.277	4193	4467	4808	107	104	100%

Članstvo je po letu 2019 upadlo, lani smo končno presegle vrednost leta 2019, in sicer za 4 %.

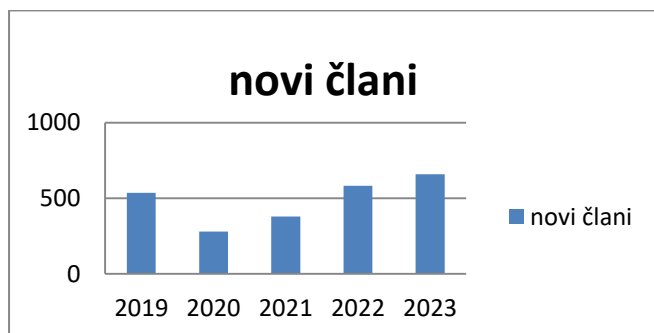
Preobrat trenda nas zelo veseli – po našem mnenju so nekaj doprinesle stabilizirane po-epidemiološke razmere, nekaj pa gotovo vztrajno delo z mladimi člani in novimi oblikami dejavnosti, s katerimi nagovarjamo populacijo (bralni klub, Tačkov knjižakelj, itd.)

Dopolnilni podatek k aktivnemu članstvu je tudi gibanje novih članov.

Povečevanje novo vpisanih članov ne predstavlja nujno rasti aktivnih članov, saj jih vedno nekaj tudi izgubimo – in v naši redni letni periodiki tudi odpišemo. Odpišemo člane, ki nas niso obiskali več kot leto in nimajo gradiva oz. obveznosti do knjižnice.

A pomembno je, da jih več vpišemo kot odpišemo – oz. da trend prenehanja obiskovanja knjižnice ne zajeme celotnih generacij.

Grafikon: vpis novih članov po letih

Graf prikazuje postopno zviševanje števila novih članov po epidemiji.

V mreži celotne knjižnice je največ novovpisanih članov osnovnošolcev, v litijski osrednji knjižnici pa prevladujejo odrasli novi člani.

V knjižnici redno spremljamo strukturo članstva – predvsem so pomembne starostne skupine, zanimiva je vključenost moških in žensk – še vedno imamo precej več bralk kot bralcev, razlika se je celo povečala: žensk je 70,5 % moških pa 29,5 %.

Struktura članov nam je v pomoč pri oblikovanju politike nakupa gradiva oz. tudi pri pripravi kolekcij gradiva zanje.

V potujoči knjižnici je največ članov v Gabrovki (220), sledijo Vače (175). V obeh izposojevališčih so dobro zastopani tudi odrasli člani: v Gabrovki je bilo v letu 2022 35 % odraslih, v letu 2023 pa že 48 % odraslih članov.

Na Vačah smo imeli v letu 2022 37 % odraslih, v letu 2023 pa že 42 % odraslih članov. V knjižnici Javorje imamo 37 % odraslih članov.

V drugih izposojevališčih potujoče knjižnice imamo samo osnovnošolske člane, saj knjižnice delujejo v podružničnih šolah.

Veseli nas, da se je trend obrnil tudi v krajevni knjižnici Šmartno – po daljšem času upadanja, se je število aktivnih članov povečalo – in sicer za 5,5 % - kar pomeni 56 aktivnih članov več kot v letu 2022.

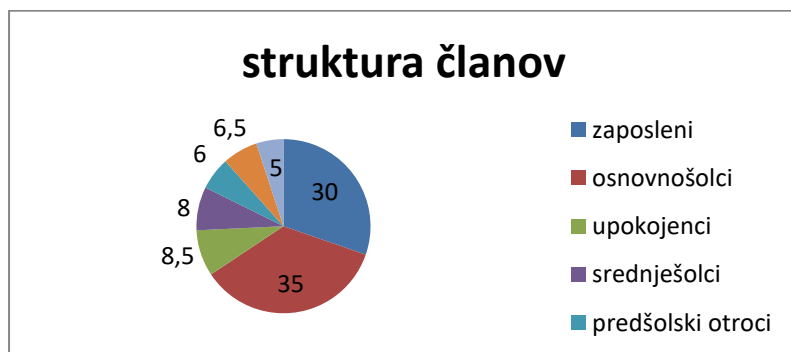
V skupnem imamo 341 več članov kot v letu 2022.

Imamo tudi 658 novih članov.

Največ novih članov, 455, se je vpisalo v Litijo, 80 novih članov se je vpisalo v Šmartno in 123 novih članov imamo v potujoči knjižnici.

Imamo 48,5 % odraslih članov in 51,5 % mladih (pri našem vrednotenju smo k odraslim všteli tudi študente).

Grafikon: člani po statusu

4.4.3 Gradivo

Knjižnica je v letu 2023 načrtovala nakup 3.670 enot, dosegli smo nakup 3.601 izvodov knjižničnega gradiva in 118 licenc e-knjig in 109 licenc avdio knjig, skupaj torej 3.828. izvodov. Nakup je realiziran v višini 181 vsega prirasta na 1000 prebivalcev oz. 170 enot knjižničnega gradiva na 1000 prebivalcev.

Za nakup gradiva smo porabili 88.463 EUR, kar je za 3.000 EUR več, kot smo načrtovali v vlogi neposrednega poziva v novembru 2022. Vsota je višja delno zaradi višje vsote s strani MzK (nakup e-gradiva), delno pa zaradi povišanja sredstev s strani občine Šmartno.

Nakup se kljub skrbnemu tehtanju in poviševanju sredstev ne povišuje, saj se gradivo draži.

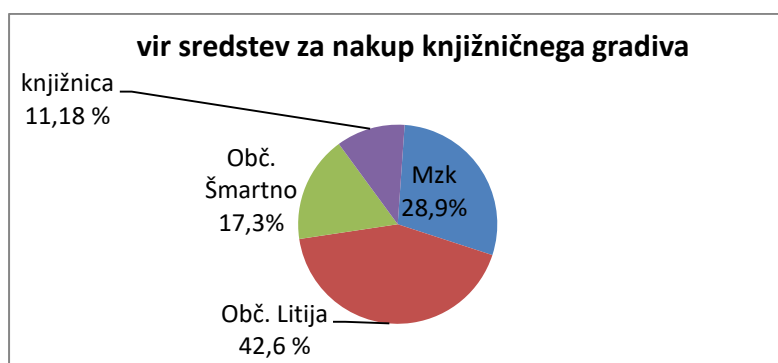
Preglednica: viri financiranja gradiva in število pridobljenih izvodov

Vir financiranja nakupa	Višina sredstev	Število izvodov/licenc
Ministrstvo za kulturo – knjižnično gradivo	19.542	837
Ministrstvo – eknjige+audibook	6.029	227
Občini ustanoviteljici – knjižnično gradivo	53.000	2.190
Občini – eknjige	0	0
Sredstva knjižnice – knjižnično gradivo	9.892	574
Sredstva knjižnice -eknjige	0	0
skupaj	88.463	3.828

Sredstva za e-knjige se porabljajo tako za financiranje licenc – avtorstvo, kot za delovanje portala, kjer so te na voljo; stroški e-knjige so se v zadnjem času precej povišali (nekateri knjige dosegajo tudi cene fizičnih izdaj), zato se Združenje splošnih knjižnic z Beletrino želi pogoditi za ugodnejše pogoje sodelovanja. Ne le stroški delovanja portala, tudi povprečna cena licence se je zvišala, tako da niti ni več privlačna možnost za knjižnice, ki moramo vendarle kupiti dovolj konvencionalnega gradiva.

Največ sredstev za nakup gradiva prispevata občini ustanoviteljici, od tega največ večinska ustanoviteljica Litija (37.700 EUR); razmerje nakupa je urejeno po pogodbenem dogovoru.

Graf: poraba sredstev po financiranjih

Uporaba elektronskih knjig (vsaj v naši knjižnici) ne narašča več skokovito - nasprotno. V letu 2023 se je izposoja zmanjšala, morda tudi zaradi večkratnih težav s portalom Biblos, ki ni deloval v poletnih mesecih, ko je povpraševanje po e-knjigah najvišje.

Dejstvo je, da je elektronska knjiga za večino bralcev alternativa oz. občasna izbira.

Se pa malo povišuje uporaba audibooka – storitev je na trgu tretje leto.

Preglednica: izposoja in licence Biblos/Audiobook po letih

		Število kupljenih licenc
Biblos 2014 (prvo leto)	56 izposoj	42
Biblos 2018	641 izposoj	167
Biblos 2019	921 izposoj	302
Biblos 2020	2.916 izposoj	414
Biblos 2021	2.174 izposoj	382
Biblos 2022	2.505 izposoj	392
Biblos 2023	1.881 izposoj	118
Audiobook 2021 (prvo leto)	45 izposoj	103
Audiobook 2022	162 izposoj	109
Audiobook 2023	231 izposoj	109

Preglednica: prirast vrste gradiva po enotah (brez e-virov in darov):

Lokacija/enota	knjige	SERIJSKE	neknjižno	skupaj	Porabljena sredstva za posamezno enoto*	Povpr. cena knjige
Litija	2.066	69	124	2.259	53.319	
Šmartno	1.023	17	7	1.047	24.027	
potujoča	294	0	1	295	5.086	
Skupaj 2023	3.383	86	132	3.601	82.434	22,9
Skupaj 2022	3.365	90	129	3.584	79.096	22
Skupaj 2020	3.557	118	276	3.951	75.434	20
Skupaj 2021	3.410	84	181	3.675	79.021	21

*Število knjig, revij oz. neknjižnega gradiva za posamezno enoto kupimo s sredstvi vseh virov financiranja (občine, ministrstvo in sredstva knjižnice).

Iz razpredelnice porabe denarja in razporejanja gradiva po enotah je razvidno, kako se je spreminjala povprečna cena knjige: v letu 2020 je bila 19 EUR; v letu 2021 se poviša na 21 EUR, v letu 2022 že 22 EUR, v letu 2023 pa skoraj 23 EUR.

Nabavna služba ob začetku leta oblikuje sklade za nakup: sredstva razdelimo po deležih in le ta namensko in skladno s sprejetimi pogodbami tudi porabljamo. Med letom spremljamo nakup, ga uravnavamo in prilagajamo. Tako vsak čas leta točno vemo, koliko sredstev še imamo, koliko je porabljenih in koliko gradiva smo kupili.

Občinska sredstva prejemamo mesečno po zahtevkih (s poročanjem o nakupu iz preteklega meseca), sredstva od ministrstva po izdani odločbi navadno prejmemo v ¼ deležu v aprilu ali marcu, nato še jeseni. Kljub temu nabavljamo gradivo sproti, v povprečni mesečni kvoti, da priskrbimo novosti.

Kot je razvidno iz tabele o prirastu gradiva, kupimo največ knjižnega gradiva – to je 65 %, sledi periodika – 26 %, neknjižnega (dvd, cd) gradiva smo kupili 9 %.

Stroka priporoča nakup vseh vrst gradiva; v litijski knjižnici smo precej znižali nakup neknjižnega gradiva, saj po njem ni več toliko povpraševanja kot pred leti.

Preglednica: Prirast naslovov vsega gradiva – nakup 2023

lokacija	knjige	serijske	neknjižno	Skupaj 2023	Skupaj 2022
Litija	2.041	68	119	2.228	2.329
Šmartno	1.020	17	7	1.044	935
potujoča	269	0	1	270	320

Vsak naslov je razporejen v osrednjo knjižnico v Litiji, dodatni pa glede na potrebe v Šmartno in potujočo knjižnico. V tekočem letu smo v primerjavi z letom 2022 kupili manj naslovov – smo pa z več izvodi posameznega naslova 'redčili' vrste čakajočih na posamezne uspešnice. 100 naslovov manj ne pomeni osiromašenja, saj še vedno lahko posamezni naslov zagotovimo z medknjižnično izposajo. Če je med bralci izražen poudarjen interes, pa naslov zagotovimo.

Preglednica: Prirast naslovov vsega gradiva – dar

lokacija	knjige	serijske	neknjižno	Skupaj 2023	Skupaj 2022
Litija	61	17	6	84	138
Šmartno	11	8	4	23	29
potujoča	10	0	1	11	33

V primerjavi z lanskim letom smo vpisali za 40 % manj darov; očitno ni bilo potreb po menjavi obrabljene gradiva oz. nismo prejeli takih darov, ki bi bili primerni za našo zbirko. Občani nam sicer ponujajo dokaj veliko gradiva, a gre največkrat za knjige 'družinskih' knjižnic z naslovi gradiva, ki ga knjižnica že ima in kot takega ne potrebuje. Gradivo ponujamo drugim bralcem, a zaradi prostorske stiske ne moremo sprejemati vsega ponujenega gradiva, sploh pa ne zaprašene ali poškodovanega gradiva. Presežke darov oddamo bukvarnam, v najslabšem primeru pa KSP podjetju.

Preglednica: odpis gradiva 2023

vrsta gradiva	knjige	serijske	neknjižno	skupaj
odpisano	1.327	143	437	1.907

Odpis gradiva se je v primerjavi z letom 2022 znižal za 262 enot; da bi imeli aktualno zbirko, bi morali izločiti več, kot smo, a se je kar težko odločati za odpis knjig, ki imajo literarno vrednost.

Preglednica: zaloga na dan 31.12.2023

lokacija/vrsta gradiva	knjige	serijske	neknjižno	skupaj
Litija	60.387	611	5.013	66.011
Šmartno	24.137	67	1.142	25.346
potujoča	12.369	0	285	12.654
skupaj	96.893	678	6.440	104.011

Optimalno bi bilo zalogo vzdrževati pod 100 tisoč enot, prav zato je pomembno dovolj tudi odpisovati. Naša največja težava je postavitve gradiva v prostem pristopu, kjer zmanjkuje prostora za 'živo' zbirko, ki se seli v skladišča. Tudi to pa je že prepolno.

Vsako leto se nam zaloga nekoliko poviša – v primerjavi z lanskim letom za 2.000 enot – in to je povezano z manjšim odpisom.

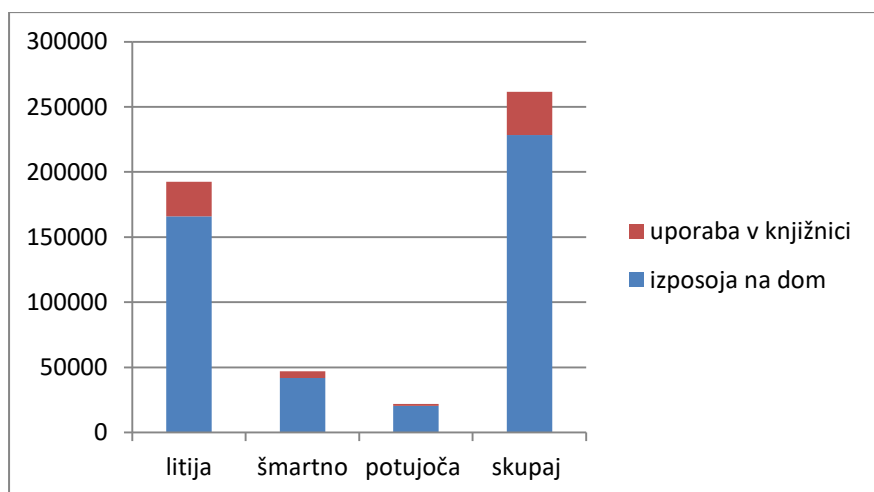
4.4.4 Izposoja

Izposoja gradiva je zelo pomemben kazalec uspešnosti knjižnice. Ne gre le za bralne navade neke družbe, ampak jo odseva tudi primernost knjižnične zbirke, odzivnost članstva in njegove potrebe, okus in strukturo, tako po vsebini, še bolj pa po količini. Izposoja torej odraža tudi primernost strokovnega dela.

Analiziramo jo glede na uporabo gradiva v knjižnici in po izposoji na dom.

Za nas je najbolj pomembna izposoja na dom, ki ima tudi največji delež; a za primerjavo podajamo tudi uporabo gradiva v knjižnicah. Slednja se v primerjavi s preteklimi leti zmanjšuje (manj se uporablja in pregleduje strokovno gradivo, več gradiva se rezervira od doma, naroča in nato ne pregleduje v knjižnici).

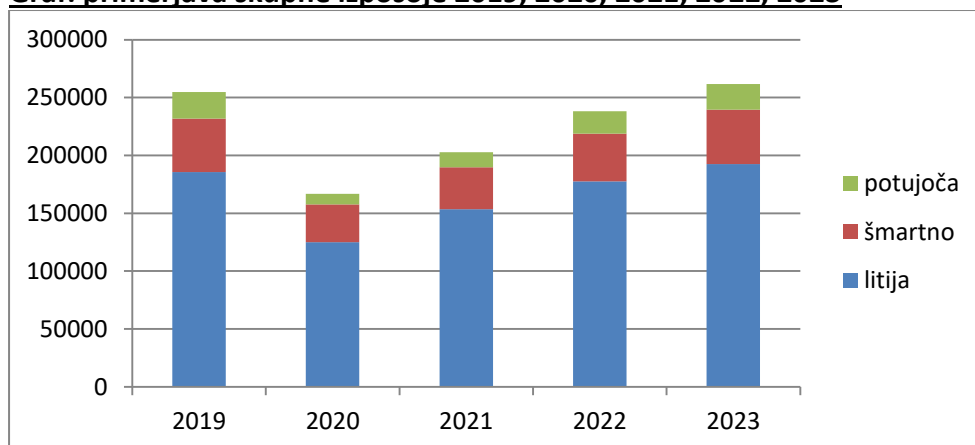
Graf: razmerje med izposojjo na dom in uporabo gradiva v knjižnici po enotah

Po koroni smo zaskrbljeno pričakovali dvig izposoje, saj so nas nižje številke precej skrbele. Šlo je počasi, a že med letom se je lani nakazovalo, da bo izposoja končno presegla številke leta 2019.

Najvišje povišanje beležimo v Litiji – za 16.591 (kar je 11 %); v tej enoti se izvrši $\frac{3}{4}$ celotne izposoje. Izjemno pa nas veseli zvišanje v Šmartnem, kjer smo zabeležili 7.203 enote oz. 20 % višjo izposajo glede na leto 2022, v potujoči knjižnici pa za 2.275 enot, kar predstavlja 18 %. V skupnem pogledu se je izposoja povišala za 26.969 enot oz. za 13 %. Odstotek povišanja je sicer manjši kot lani (26 %), a konkretno smo presegli število iz leta 2019.

Graf: primerjava skupne izposoje 2019, 2020, 2021, 2022, 2023

Preglednica: izposoja gradiva po enotah

Kraj	2019		2020		2021		2022		2023	
	na dom	uporaba	na dom	uporaba	na dom	uporaba	na dom	uporaba	na dom	uporaba
Litija	144117	41494	103336	21672	125805	27677	149402	28210	165993	26558
Šmartno	35561	10738	25732	6829	29661	6455	34694	6544	41897	5027
Potujoča	21232	1500	8513	803	11211	1905	17262	1944	20437	1634
Skupaj	200910	53732	137581	29304	166677	36037	201358	36698	228327	33219
na dom + uporaba	254642		166885		202714		238.056		261546	

Ob analizi izposoje nas zanima, kateri člani si izposojajo posamezno gradivo? Zanimiv podatek je tudi, kako se izposoja razlikuje po enotah, krajih? Analize so v pomoč pri nakupu in razporejanju gradiva.

V Litiji si največ gradiva izposodijo odrasli člani (kar 77 % celotne izposoje); od tega odrasli berejo največ leposlovja – 65 %, 28 % je poučnih knjig, skoraj 3 % neknjižnega gradiva ter 2,5 % je izposojenih revij.

Mladi v Litiji si izposojajo 67 % leposlovja ter 30 % poučnega gradiva; 2,5 % je neknjižnega, po serijskih posega le 0,2 %.

V šmarski knjižnici si daleč največ gradiva izposodijo odrasli in sicer 72 %, 27 % pa mladi; zanimivo je, da si tu odrasli bralci izposodijo še višji odstotek leposlovja in sicer 80 % in le 18 % poučnih knjig, 1,2 % neknjižnega gradiva in zgolj 0,5 % revij in časopisov.

Pri šmarski mladini je tudi odstotek izposojenega leposlovja višji kot v Litiji – 71 %, poučnih knjig si izposodijo 24 %, 4 % neknjižnega gradiva in nič revij ter časopisov.

V Gabrovki so odstotki izposoje med odraslimi in mladino bolj izenačeni: mladi 56 %, odrasli pa 43 %. Mladi si izposojajo 67 % leposlovja in 30 % poučnega, odrasli pa 73 % leposlovja in 25 % poučnega.

Na **Vačah** si 57 % gradiva izposodijo mladi, 42 % pa odrasli; pri mladih je 67 % leposlovja, 23 % poučnega in kar 9 % neknjižnega – kar je najvišji % v mreži. Odrasli na Vačah posegajo v 77 % po leposlovju in v 19 % po poučnih knjigah.

Knjižnica izposoja dopolnjuje **z medknjižnično izposojjo**. Potrebe so predvsem po strokovnem in študijskem gradivu. V krogu izposoje območnih knjižnic je ta brezplačna (večina transakcij), iz drugih knjižnic pa je plačljiva. Primerjava z minulimi leti kaže, da je ta precej narasla in sicer tako v pridobivanju kot posojanju gradiva.

Preglednica: medknjižnična izposoja:

	2019	2020	2021	2022	2023	Index: 2023: 2022
Izposoja iz drugih knjižnic	95	89	102	117	187	159
Posredovanje v druge knjižnice	32	28	34	20	39	195
Vse transakcije skupaj	127	117	136	137	226	164

Medoddelčna izposoja gradiva poteka znotraj mreže knjižnice. Bralci je dostikrat niti ne zaznajo, saj dobijo gradivo, ne glede na to, kje v mreži se to nahaja. Takšen način dobave in kroženja gradiva v knjižnični mreži predstavlja več fizičnih opravil za zaposlene (prinašanje gradiva v izposojevališča), vendar se ga pogosto poslužujemo, saj omogočamo kroženje naslovov in izvodov po mreži – glede na potrebe in povpraševanje. S takim načinom omogočamo širšo dostopnost gradiva. Predvsem to velja za potujočo knjižnico. Kljub temu pa pazimo, da je skladno s frekvenco obiska gradivo dostopno predvsem v Litiji.

Kazalec, ki sooča kvalitetno zbirko in izposojanje le-te, je **obrat zbirke** (razmerje med izposojajo in velikostjo zaloge gradiva). Obrat zbirke se je pred letom 2019 gibal okoli 2,7 – 2,9.

V letu 2020 je bil 1,7, v letu 2021 se je dvignil na 2. V letu 2022 je obrat 2,3; v letu 2023 je bil obrat zbirke 2,5.

4.4.5 Informacijska služba

Storitve informiranja določa Uredba o osnovnih storitvah knjižnice, nanašajo pa se predvsem na informacije o in iz gradiva, bibliopedagoško delo oz. nudi informacije o uporabi javno dostopnih katalogov in drugih informacijskih virov, ki so na voljo.

Največ informacij se nanaša na gradivo: njegovo dostopnost in razpoložljivost, rezerviranje, naročanje, prilagajanje (prinašanje iz drugih knjižnic), na informiranje o prireditvah. Uporabniki še vedno največ uporabljajo osebno in telefonsko komunikacijo. Nekateri tudi pisno (e-mail, my cobiss).

Uporabniki so potrebovali tudi kompleksnejše informacije iz gradiva (poizvedbe in selekcioniranje zadetkov); to dejavnost izvajamo največkrat ob obisku knjižnice – zanj se porabi več časa, zato da je uporabnik zadovoljen s storitvijo (dobi vsebinsko, količinsko in težavnostno primerno gradivo).

Pričeli smo tudi z intenzivnejšim bibliopedagoškim delovanjem s šolami, saj smo opazili primanjkljaj teh znanj oz. izkušenj pri učencih. Poseben poudarek dajemo uporabi poučnega gradiva – in nasploh uporabljanju knjižnice in njenih zbirk.

Pohvalno je z OŠ Gabrovka, kjer knjižnico obiskujejo učenci v podaljšanem bivanju redno in številčno. Tudi s PŠ Vače je uveljavljeno organizirano obiskovanje učencev v podaljšanem bivanju. S pedagoginjami v Šmartnem se načrtno povezujemo v uporabi poučnega gradiva.

Uporabnike – po svojih zmožnostih - informiramo tudi o drugih področjih: kje najti obrazce, kako dostopati do e-vsebin, svetujemo in širimo obzorje o domačem območju in dogajanju, zato je pomembno, da smo zaposleni v knjižnici nenehno v dopolnjevanju in širjenju obzorja in znanj.

4.4.6 Prireditvena dejavnost

Prireditve so spremljajoča aktivnost naše osnovne dejavnosti, izposoje knjig in spodbujanja branja. Z njimi izobražujemo, povezujemo in skrbimo za splošne kulturne potrebe – predvsem pa obiskovalce navezujemo na našo kulturno ustanovo ob doživljanju različnih kulturnih izkustev.

Pripravljamo tudi prireditve za ljudi s posebnimi potrebami (starejši, varovanci Varstveno-delovnega centra, invalidi, otroci iz prilagojenega programa), da bi jih povezali s knjigo in branjem. Imamo dva zelo uspešna projekta: bralne urice v domu za starejše ter bralne ure s člani Varstveno-delovnega centra.

V letu 2023 se je število pripravljenih prireditev in dejavnosti rahlo povečalo, predvsem je več pedagoških ur in oblik delovanja; tudi obiskovalcev je bilo za dobrih 2.000 več (povprečno 37 obiskovalcev na prireditve).

Sprejeli smo stališče, da raje pripravljamo manj in bolj kvalitetne / odmevne prireditve. Trudimo se, da pripravljamo vsebine za vse okuse in potrebe – skupni imenovalec pa je promocija branja oz. ustvarjanje bližnjic h knjigam.

Tipi prireditev	ŠTEVILO PRIREDITEV	OBISK OD	OBISK ML	SKUPAJ
Vseživljenjsko učenje, info opismenjevanje (pomoč na računalnikih)		66	34	50
RAZVIJANJE BRALNE KULTURE	145	663	5978	6641
KULTURNE PRIREDITVE	62	1498	347	1845
Tačkov festival	11	178	1603	1781
prireditve za ljudi s posebnimi potrebami	26	396	0	396
sodelovanja in storitve	39	1659	173	1832
vse skupaj	283	4427	8118	12545

4.5. Letni program v okviru izvajanja javne službe knjižnične dejavnosti

Knjižnica pretežen del svoje dejavnosti izvaja v skladu z določeno javno knjižnično službo, ki je tudi namensko financirana iz sredstev občinskega proračuna občin ustanoviteljic. Gre za delo in storitve v zvezi z gradivom, informiranjem, prireditvami, vseživljenjskim učenjem in kulturno dejavnostjo. Minimalni pogoji za delovanje so določeni v Pravilniku za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne služb – v marcu 2023 je NUK pripravil, Ministrstvo za kulturo RS pa potrdilo nova merila. Vrednosti so se ponekod znižale, presoja, ali izpolnjujemo pogoje, se po izvajala na podlagi meritev v letu 2024.

Delovanje knjižnic pa usmerjajo tudi Standardi za splošne knjižnice (ki so višji in jih v večini primerov ne dosegamo), a so vendarle smernice, ki usmerjajo naš razvoj. Knjižnice si prizadevamo doseči vrednosti standardov, saj tako uporabnikom zagotavljamo kvalitetnejšo dejavnost.

Ključna področja so:

- obseg gradiva – izpolnjujemo minimalne pogoje, prav tako standarde
- letni prirast gradiva – minimalni pogoj je izpolnjen, standardi ne
- razmerje naslovov med leposlovjem in poučnim gradivom, izpolnjen min. pogoj in standard.
- ustrezno število zaposlenih - minimalne pogoje izpolnjujemo, standardov ne;
- ustrezni prostori – za osrednjo knjižnico je komaj dosežen minimalni pogoj, standardov ne izpolnjujemo.
- ustrezna oprema – izpolnjujemo minimalne pogoje (standardov ne);
- ustrezno organizirana knjižnično mrežo in odprtost knjižnic – izpolnjujemo pogoj in standard.

Program knjižnične dejavnosti v okviru javne službe je za uporabnike brezplačen.

Za nemoteno delovanje programa oz. dejavnosti potrebujemo zagotovljene materialne danosti:

- zagotavljanje sredstev za plače zaposlenih,
- sredstva za materialne stroške in storitve poslovanja,
- sredstva za izvedbo programa knjižnice (za mat. in storitve).

Izvajanje javne knjižnične službe zagotavljata občini ustanoviteljici: Občina Litija in Občina Šmartno pri Litiji – skladno s sklenjenimi letnimi pogodbami o financiranju.

V letu 2023 so bile vse dogovorjene pogodbene obveznosti realizirane.

Knjižnica v okviru izvajanja javne službe ustvari tudi nekaj lastnih prihodkov:

- članarine in zamudne 23.382 EUR (600 EUR več kot v letu 2023)
- prodaja publikacij, fotokopiranje gradiva 561 EUR (109 več kot lani)
- uporabnine in najemnine prostorov: 790 EUR (580 več kot 2023)
- donacije za bralno majčko 1.820 EUR (300 več kot lani)

4.5.1 Letni program v okviru izvajanja storitev na trgu

Knjižnica lahko v skladu z zakonodajo izvaja tudi tržne dejavnosti.

Med te sodi tudi prodaja promocijskih izdelkov in publikacij – v letu 2023 smo prodali dve knjigi za založnika Biroservis – v znesku 64 EUR. Sami tržne dejavnosti nismo izvajali.

5. TEŽAVE PRI IZVEDBI PROGRAMA

Program v knjižnici vedno načrtujemo prilagojeno, glede na dane okoliščine. Omejuje nas finančni, prostorski in kadrovski okvir.

Kadrovska omejenost občutimo zaradi dela v dveh izmenah na štirih lokacijah – ob takšnih dnevih rezerv za strokovno delo ni. Vsi zaposleni smo pripravljene na zamenjave in sicer tako lokacij dela, kot tudi turnusov in celo delovnih mest oz. vsebine dela. Kadrovske rezerv za druga področja delovanja ni.

Prostorska problematika najbolj pesti osrednjo knjižnico; v letu 2023 smo se prvič sestali v skupini za iskanje rešitev prostorske problematike. Sprejeti so bili sklepi, da se aktivno pristopi k analiziranju možnosti za dolgoročne prostorske rešitve knjižnice. Člani skupine so si bili enotni, da knjižnica ostane v urbanem območju. Pri iskanju možnosti bodo pozorni, da se najde rešitev, ki se bo približevala standardom oz. zagotovila minimalne pogoje po Pravilniku o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe 50 m² za 1000 prebivalcev – torej za 21.100 prebivalcev najmanj 1.100 m².

V knjižnici se aktivno sestajajo skupine uporabnikov (sluša telji U3, bralni klub, podpora skupina bolnikom z multiplo sklerozo, pedagoške skupine, sluša telji predavanj diabetikov, upokojencev, invalidov). Včasih naše prostore zakupijo tudi zaradi tržnih vsebin – vseh ni mogoče sprejeti ob zelenih terminih – niti na zelene prostore, zato se mora program prilagoditi.

Tudi knjižnica v Šmartnem ima težave z dostopnostjo (1. nadstropje, stopnice) za gibalno ovirane.

Obe stavbi krajevnih knjižnic (Litija in Šmartno) sta energijsko potratni, zato za ogrevanje/hlajenje porabita veliko virov. Za odpravo prostorskih in energetskih težav je nujno potreben skupni nastop obeh ustanoviteljic, občin financerk, da sprejmeta dogovor o iskanju rešitev.

Omejenost s finančnimi sredstvi se pri delovanju knjižnice izraža tako, da pogrešamo razvojno naravnost za daljše obdobje (načrtovanje opremljenosti, novih tehnologij, kadrovske krepitve in uvajanje dobrih praks v delovanje knjižnice) – z danimi sredstvi, ki zagotavljajo sprotno financiranje (izplačevanje plač, nakup minimalnega gradiva, pokrivanje materialnih stroškov in storitev) knjižnica vzdržuje status quo.

To vpliva tudi na pripravo programov za pridobivanje bralcev in širjenje bralne kulture – izbiramo med dostopnejšimi možnostmi za popestritev dejavnosti.

5. POSEBNOSTI LETA 2023

Zaživel je izposojevališča v Javorju (odprtje december 2022). Posebnost izposojevališča je, da deluje v medgeneracijskem centru – zdaj je v prostorih vrtec, v bodoče se načrtuje dnevno varstvo oz. dejavnosti za odrasle. K obiskovanju knjižnice smo pritegnili 35 članov, od teh je 13 odraslih in 22 otrok.

Na gradu Bogenšperk smo v sodelovanju z JZ Bogenšperk (Festival Bogenšperk) pripravili odmeven poletni umetniški dogodek; v letu 2023 je bila predstava Anje Novak - Anjute – Pesniška ohcet. Pripravili smo jo v cvetličnem garkeljcu (vrtu). Obiskovalci višjih umetniških pričakovanj so ocenili ta dogodek kot izjemen. Za nas je bil izjemen obisk: na višku poletja (12.7.) je dogodek obiskalo 90 obiskovalcev.

Odprli smo Knjižnico semen; po vzoru slovenskih knjižnic (krovno mentorstvo v goriški knjižnici) smo se pridružili projektu in jeseni pripravili zasnovo zbiranja semen, se povezali s simpatizerji ideje ter se dogovorili, da v februarju 2024 pričnemo z izdajanjem avtohtonih semen.

Nadaljujemo s projektom Metri naše dediščine: vanj povezujemo aktivnosti zunaj knjižnice: Tomazinov pohod na Zasavsko Sveto goro; Sprehod po Grumovem Šmartnu; v ta projekt bi lahko prišteli tudi voden Sprehod po Nacetovi Litiji.

Odločili smo se za postavitve sončne elektrarne na streho osrednje knjižnice. Za investicijo, ki jo je odobril svet zavoda, smo se odločili zaradi naraščajočih stroškov elektrike – vir sredstev je bil presežek prihodkov nad odhodki minulih let. Postavitev sončne elektrarne bo povod za razmislek o zamenjavi energenta v prihodnosti – in seveda tudi pogovore o energetske sanaciji glavarstva. Vrednost investicije je 30.722 EUR; moč elektrarne je 30,45kW. Zagon pričakujemo v marcu 2024.

V oktobru smo pričeli uporabljati službeno vozilo; poslovni najem Renault Kangooja nam olajšuje delo na terenu (Gabrovka, Vače in prevoze na druge lokacije po potrebi) oz. vsem zaposlenim omogoča odhode na lokacije dela, izobraževanja (nimajo vsi možnosti uporabe lastnega vozila). Službeno vozilo uporabljamo tudi za prevoze gradiva med večjima enotama Litije in Šmartnega, za prevoz opreme (ozvočevanje dogodkov), obiske prireditvev po službeni dolžnosti in druge poti, ki jih zaposleni opravimo kot službene obveznosti. Priročen je za prevoz manjših volumenskih predmetov (mize, stoli, regali). Mesečni najem s stroški pokrivamo s sredstvi občin ustanoviteljic, gorivo pa iz lastnih sredstev.

6. OCENA GOSPODARNOSTI IN UČINKOVITOSTI POSLOVANJA

Knjižnica Litija je v letu 2023 sledila izvajanju svojih nalog; ob racionalnem pristopu pri izvedbi programa in skrbi za porabo sredstev za materialne stroške in storitve, je zaradi dviga plač in stroškov povezanih z delom, občini pozvala k podpisu rebalansa.

Za delovanje javnega zavoda s programom javne knjižnične službe smo prejeli 517.393 EUR – prihodki so bili višji za 14 % glede na leto 2022.

Občini ustanoviteljici prispevata 94 % vseh prihodkov; sredstva so kar v 75 % deležu potrebna za stroške dela, materialne stroške (8 %), storitve (14%).

Pridobili smo 300 EUR več za izvedbo projekta bralne majčke za bralno značko; s sredstvi smo lahko pokrili skoraj polovico potrebnih sredstev.

Knjižnica je imela 500.353 EUR vseh odhodkov – za 11 % višje kot v letu 2022.

Za 15 % so se povišali odhodki v zvezi stroški blaga, materiala in storitev, za 11 % pa stroški dela. Plače smo od septembra dalje obračunavali 12 zaposlenim, prej pa 11,5. Izplačali smo dve jubilejni nagradi in odpravnino ob upokojitvi. Zaradi dolgotrajne bolniške sta se izplačali dve solidarnostni pomoči.

Finančni načrt in načrt dela sta vsako leto primerno usklajena, smo pa morda v letu 2023 še nekoliko bolj pazljivo izvajali program (se odpovedovali dražjim vsebinam, iskali prilagoditve, ipd.), saj smo opazili poviševanje stroškov tekom leta in ob koncu leta nismo želeli rdečih števil. Prizadevamo si z danimi sredstvi ustvariti čim bolj kvaliteten program, predvsem pa prejeta sredstva namensko porabljati.

Ob koncu leta 2023 smo izvedli revizijo poslovanja let 2022 in delno 2023; izbrana revizorka je pregledala področje izplačevanja osebnih dohodkov pri vseh zaposlenih, kjer ni ugotovila nepravilnosti oz. neskladja z zakoni.

Revidirano je bilo tudi ujemanje glavne knjige in pomožnih evidenc cobiss (glede knjižnega gradiva). Želeli smo si razrešitve področja t.im. gradiva brez vpisane vrednosti (iz časa prenosa zalog v cobiss); revizorka je ugotovila neskladnosti in da je potrebno to področje rešiti.

Problematiko, ki ni lastno le naši knjižnici, bo rešilo sistemsko posredovanje IZUM-a – tako da bodo celotnemu gradivu brez cene pripisali 'povprečno' vrednost in tako uskladili stanje. Storitve bo zaradi sistemske uskladitve za knjižnice brezplačna. Vpis vrednosti se bo izvršil v letu 2024.

Revizijsko poročilo je na voljo pri direktorici knjižnice.

Prihranke oz. presežke prihodkov nad odhodki, ki se akumulirajo javnemu zavodu, po sklepih zavoda namenimo razvoju dejavnosti, izvedbi programa, nakupu gradiva.

V letu 2023 smo tako 30.700 EUR namenili financiranju postavitve sončne elektrarne na strehi osrednje knjižnice v Litiji (investicijo smo plačali v obrokih – ob naročilu, pred izvedbo, zadnji del bo ob zagonu).

7. VPLIV DELOVANJA KNJIŽNICE NA DRUGA PODROČJA

20

Knjižnica igra pomembno vlogo s svojo osnovno dejavnostjo – spodbuja širjenje bralne kulture, informacijske pismenosti in kvalitetnega preživljanja prostega časa.

Nezanemarljiva je tudi njena vloga v splošnem kulturnem utripu v obeh občinah.

Pomembno se povezujemo z ustanovami, društvi, posamezniki. Pomagamo s svojimi izkušnjami in znanji – dopolnjujemo se z različnimi dejavnostmi in puščamo sledi tako na kulturnem kot širše družbenem področju.

Vplivi povezovanja so težko merljivi, a že pri prireditvah in dejavnostih je razvidno, kako dobrodošel partner smo v okolju. Mnogi nas potrebujejo tudi v materialnem smislu: naš prostor, opremo, gradivo. Ocenjujemo, da smo nepogrešljivi pri vzgoji in izobraževanju, saj prosveto dopolnjujemo s svojimi vsebinami.

Z delovanjem našega domoznanskega oddelka skrbimo za rast lokalne identitete in razpoznavnost posebnih vsebin z mnogih področij.

8. KADROVANJE IN ZAPOSLENI V KNJIŽNICI

8.1 Predstavitev zaposlenih po poklicih in področjih dela

V knjižnici je od septembra 2023 redno zaposlenih 12 javnih uslužbencev; 8 strokovnega kadra in 4 tehničnega kadra (direktorica, informatik, čistilka/manipulant, poslovna sekretarka); vsebine dela se prekrivajo in dopolnjujejo, saj delamo na več oddelkih, v dveh izmenah in na več lokacijah.

	Oddelek, služba	Delovno mesto, izobrazba	Področje dela	Ime in priimek zaposlenega
1	Uprava knjižnice	Direktorica, univerzitetna visokošolska	Strokovno vodenje javnega zavoda, načrtovanje dela, strokovno delo z uporabniki /prireditve, promocija	Andreja Štuhec
2	Oddelek za odrasle, domoznanstvo, katalogizacija	Bibliotekarka, univerzitetna Visokošolska	Obdelava gradiva, katalogizacija, statistika, delo v domoznanstvu, delo z uporabniki, nabava gradiva	Erna Jurič
3	Oddelek za odrasle/mladino, obdelava gradiva,	Bibliotekarka, univerzitetna Visokošolska	Nakup gradiva, vsebinska obdelava, delo z uporabniki, delo v krajevni knjižnici	Majda Jurič Sirk
4	Oddelek za odrasle, obdelava gradiva	Bibliotekarka, Univerzitetna Visokošolska	Delo z bazami podatkov, vnos/ obdelava gradiva, info. služba, izobraževanje uporabnikov, prireditve, delo v krajevni knjižnici	Mateja Premk
5	Oddelek za mladino, nabavna služba (vodja nabavne službe in mlad. oddelka)	Višja knjižničarka, Višješolska izobrazba	Delo z mladimi, pedagoška in prireditvena dejavnost, načrtovanje nabave gradiva in poročanje, obdelava gradiva	Tatjana Renčelj
6	Oddelek za odrasle, prireditvena dejavnost, domoznanski oddelek,	Višja knjižničarka, Višješolska izobrazba	Delo z uporabniki, prireditvena dejavnost, obveščanje medijev in javnosti, informiranje uporabnikov, pisanje in raziskovanje domoznanskih vsebin	Aleksandra Mavretič
7	Izposoja gradiva na vseh lokacijah	Knjižničarka, Visokošolska	Delo z uporabniki, izposoja gradiva – po treh mesecih poskusnega dela je samostojna pri vseh opravilih	Manja Logar
8	Izposoja gradiva, vodenje potujoče knjižnice in vodja krajevne knjižnice	Knjižničarka, Srednješolska	Delo z uporabniki in zunanjimi sodelavkami knjižnice, priprava kolekcij za izposojevališča, izposoja na lokacijah	Vesna Burja
9	Izposoja gradiva, sistemsko delo z računalniško/strežniško mrežo knjižnice	Informatik Visokošolska	Delo z uporabniki, izposoja gradiva, delo v krajevni enoti, osnovno servisiranje računalnikov, odpravljanje napak, arhiviranje, načrtovanje razvoja IKT, podpora prireditveni in izobraževalni dejavnosti	Domen Merzel
10	Izposoja gradiva, vodja izposoje	knjižničar Srednješolska	Delo z uporabniki, izposoja, vračilo gradiva, urejanje, arhiviranje mediateke in periodike, razstavna dejavnost	Matej Kračan
11	Urejanje prostorov knjižnice, pomoč pri organizaciji prireditev, pomoč pri urejanju gradiva	Manipulant ½ , čistilka ½ srednješolska	Čiščenje prostorov knjižnice, pomoč pri organizaciji prireditev, pomoč pri postopkih obdelave gradiva /zaščita	Nadja Sabari
12	Uprava knjižnice/domoznanski oddelek	Poslovna sekretarka, višješolska, VI.	Kadrovske evidence, administracija/arhiviranje/digitalizacija organizacija prireditev, domoznanstvo, sodelovanje z društvi, lokalno skupnostjo	Sonja Perme

8.1.1 Analiza kadrovanja in delovanja s kadri

V letu 2023 smo (po upokojitvi, februar) v marcu zaposlili novo sodelavko; še pred iztekom prvega leta zaposlitve (zaposlena je bila za določen čas), je podala odpoved, zato smo v decembru izvedli nov razpis in izbrali novo sodelavko (ta je pričela z delom 1.2.2024).

Od septembra dalje je v knjižnici za polni delovni čas zaposlena poslovna sekretarka (prej polovični). Od septembra do decembra smo razliko v plači do polne zaposlitve krili iz 'lastnih' sredstev, od novega leta 2024 pa jo bosta občini ustanoviteljici. Zaposlitev do celote bo pomenila obogatitev domoznanskega oddelka (zbiranje vsebin, zapisovanje, digitalizacija,...), pomoč pri izvedbi prireditev in seveda okrepitev njenega dosedanjega strokovnega delovanja na administrativnem področju.

Zaposleni v knjižnici se pri delu dopolnjujejo, zamenjujejo in skrbijo, da v primeru daljših oz. nenačrtovanih odsotnosti poskrbijo za primerno zamenjavo in izvajanje del. Ugotavljam, da v kolektivu ostaja močna pripadnost ustanovi in pri večini sodelavcev odločenost k čim kvalitetnejšemu opravljanju dejavnosti, kar želim še naprej spodbujati.

8.1.2 Ostale oblike dela

Delo v knjižnični mreži poleg redno zaposlenih javnih uslužbencev dopolnjujejo zunanje sodelavke – izposojevalke v potujoči knjižnici (večinoma učiteljice na podružničnih šolah). V letu 2023 se je to sodelovanje znova vzpostavilo v zanesljivo mrežo.

V dveh izposojevališčih – na Vačah in v Gabrovki – smo sodelovanje vzpostavili še s študentko bibliotekarstva, ki enkrat tedensko izposoja v knjižnici, na Vačah pa s pogodbeno sodelavko, ki tudi enkrat tedensko skrbi za izposajo in otroške delavnice (zaradi prekrivanja urnika odprtosti z osrednjo knjižnico).

Delo v knjižnici smo omogočili tudi dijakinji oblikovanja (medijska srednja šola), ki je pomagala pri vzpostavitvi knjižnice semen (avtorska poslikava) in pripravi promocijskih vsebin.

8.1.3 Izobraževanje

Izobraževanje izvajamo predvsem za potrebe novosti v stroki (izum, NUK, MKL seminarji, Zveza splošnih knjižnic). Zaposleni cenijo predvsem znanja in izkušnje, ki si jih lahko izmenjamo s kolegi iz drugih knjižnic, zato se udeležujejo teh seminarjev.

V letu 2023 nismo odšli na celodnevno strokovno ekskurzijo (čas odpravljanja posledic poprav). Enkrat letno se dogovorimo za osveževanje znanj in protokolov v zvezi z varovanjem osebnih podatkov. Zaposleni se enkrat na mesec oz. na dva meseca srečamo na kolegiju zaposlenih – nujno, ker se zaradi narave svojega dela nikoli vsi ne srečamo na isti lokaciji.

Naše usklajevanje tako največkrat poteka dopisno oz. telefonsko in sicer na dnevni ravni.

Strokovni delavci (izposoja in informatik) so kot zelo odzivni in kompetentni povabljeni k sodelovanju pri razvijanju rešitev Izuma pri uvajanju generacije cobiss4. Že pri uvajanju cobiss3 so bili zelo konstruktivni pri odpravljanju težav v povezavi z uporabo opreme RFID, tako da so ponovno sodelovali v testnem obdobju.

22

8.1.4 Dejavnosti, oddane zunanjim izvajalcem

Za sodelovanje z zunanjimi izvajalci ima knjižnica sklenjene pogodbe oz. letne naročilnice:

- računovodenje (Veza),
- varovanja in požarne varnosti (Sinet, Zarja, Gasco);
- oblikovanje in dizajniranje publikacij in promocijskih izdelkov (Domen Planinšek),
- vzdrževanja računalniških, računovodskih, telefonskih omrežij (Nessaja, Vasco, Breskvar),
- vzdrževanje dvigala (Fekt),
- delno izposoja v potujoči knjižnici (prostovoljke s povrnjenimi potnimi stroški),
- obrtno-strokovnih opravil v zvezi z vzdrževanjem objektov in opreme (elektrika, vodovod, lesarsko-mizarska opravila, ključavničarstvo itd. – ker knjižnica nima hišnika opravimo povpraševanje in se odločimo po predloženih ponudbah),
- varovanje osebnih podatkov (Data info),
- medijsko oglaševanje (ATV, Geoss, Ra-KUM),
- pleskanje in drugo vzdrževanje prostorov itd (po povpraševanju).

V večini primerov gre za pogodbeno določene aktivnosti, če gre za enkratne potrebe, pridobimo ponudbe in se odločimo za najugodnejše izvajalce.

9. DELOVANJE ENOT

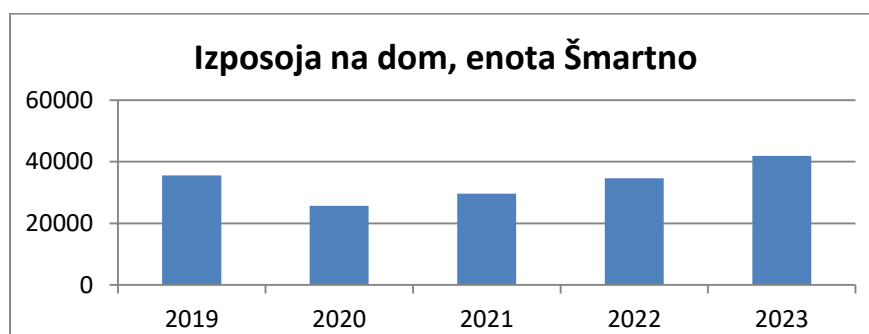
9.1 *Krajevna knjižnica Šmartno*

Organizacijska enota Šmartno je odprta 4 dni v tednu, skupaj 28 ur na teden. V prostorih krajevne knjižnice so uporabnikom omogočene storitve: uporaba računalnikov in interneta, izposoja vseh vrst gradiva, časopisna čitalnica, udeležba na prireditvah za otroke in odrasle (galerijski oz. prireditveni prostor), za uporabnike pripravljamo priporočilne sezname in razstave, izvajamo informacijsko ter svetovalno službo, knjižnico obiskujejo ciljne skupine (predšolski otroci, učenci OŠ, upokojenci) in seveda tudi aktivni občani na prireditvah.

Število obiskovalcev krajevne knjižnice se je v letu 2023 za 18 % povečalo, prav tako izposoja – za 20 %. To nas zelo veseli, saj opažamo, da so pravljične ure v šmarski knjižnici najbolj številčno obiskane in očitno je to rezultat našega dobrega povezovanja.

Primerjava izposoje po kategorijah, pa prinaša presenetljive rezultate v tej enoti: odrasli si namreč izposojajo kar 80 % leposlovja, kar za 10 % odstopa od povprečja. Zelo nas čudi nezanimanje za izposajo (in pregledovanje) serijskih publikacij, ki predstavlja le 0,5 % izposoje. Potrebna bo močna promocija poučnega gradiva in seveda časopisov in revij. Tudi pri mladih je delež zanimanja za izposajo poučnega gradiva dokaj nizek: le 24 %.

Grafikon: izposoja na dom v enoti Šmartno

V knjižnici se pri izmenskem delu izmenjujejo 4 strokovni delavci. Enota ima določenega vodjo, ki skrbi za nemoteno delo oz. delo enote usklajuje z načrtovanim delom. V krajevni knjižnici imamo malo skladišče za knjige, kamor razporejamo dvojnice oz. sezonsko gradivo (počitniško branje, domače branje itd.), saj je police potrebno že sproščati in prazniti. Zato skrbno načrtujemo nakup naslovov, ki obogatijo knjižnico.

Prostore knjižnice uporabljajo lokalna društva in skupine (DU Šmartno, prostovoljci, lokalna akcijska skupina, lokalna skupnost), člani Univerze za tretje življenjsko obdobje. Je ustanova v kraju, ki povezuje krajanje Šmartnega, pa tudi občane in nekatere uporabnike iz litijske občine.

V enoti šmarske knjižnice so zelo lepo obiskani t. im. domoznanski večeri, saj člani in obiskovalci cenijo informacije in predstavitve domačih (lokalnih) dosežkov, in seveda tudi zgodovine in dediščine.

9.2 *Kolekcijska potujoča knjižnica*

Kolekcijska potujoča knjižnica v dogovoru z občinama, s krajevnimi skupnostmi in šolami deluje v različnih krajih, Knjižnica Litija pa pripravi kolekcije od 200 do 1000 enot in jih večkrat letno zamenja. Večina izposojevališč je namenjena osnovnošolcem, kjer smo vzpostavili primerne pogoje, pa tudi odraslim.

Za izposojevališči v Gabrovki in na Vačah velja v sklopu potujoče knjižnice 'poseben' režim: zaradi avtomatizirane izposoje in zaradi dobrih prostorskih pogojev imamo na voljo obsežnejšo kolekcijo (do 4.000 enot gradiva, ki sta v svojem jedru bolj ali manj stalni, del zbirke pa je variabilen, tako da z novostmi popestrimo izbor).

Tudi odprtost je širša (2 x tedensko) – izposojevališči delujeta na način manjših enot – in izpolnjujeta tudi večino pogojev.

Če se pri ostalih krajih sprašujemo le o izposoji in obisku ter članih, velja za Gabrovko in Vače še podrobnejša analiza:

- koliko od članov je odraslih (v obeh knjižnicah jih je že več kot 40 %),
- kaj od gradiva si izposojajo – ugotavljamo, da tudi poučno, in na Vačah skoraj 10 % neknjižnega.

Razpredelnica: obisk, izposoja in člani v potujoči knjižnici

	OBISK	OBISK		izposoja	AKTIVNI čl.	AKTIVNI		NOVI čl.
	MLADINA	ODRASLI	SKUPAJ	SKUPAJ	MLADINA	ODRASLI	SKUPAJ	
DOLE (do 30.6.)	155		155	278	31		31	
GABROVKA	2365	674	3039	9435	114	106	220	26
JEVNICA	497	0	497	1007	57		57	
POLŠNIK	503	0	503	1011	18	0	18	
PRIMSKOVO	269	0	269	461	11		11	
SAVA-ŠOLA	298	0	298	664	31		31	
Javorje	279	118	397	1206	22	13	35	35
ŠT. POLJANE	424	0	424	663	25		25	
V. VAČE	1063	437	1500	4214	101	74	175	18
V. KOSTREVNICA	411	0	411	728	30		30	
HOTIČ	223	0	223	482	44		44	
Kresnice (od okt)	176	0	176	288	44		44	44
SKUPAJ	6663	1229	7892	20.437	528	193	721	123

Iz razpredelnice je razvidno, da Gabrovka in Vače izstopata po vrednostih kazalcev. Nasploh pa so se glede na leto 2022 številke v potujoči knjižnici dvignile za 18 %.

10. INVESTICIJE

V letu 2023 smo v osrednji knjižnici v Litiji realizirali:

- *nakup dveh osebnih računalnikov za osrednjo knjižnico s sofinanciranjem Ministrstva za kulturo,*
 - *nakup monitorja na dotik za knjižnico semen, Litija,*
 - *zamenjavo 5 oken v Gabrovki (ki bodo zmontirana v letu 2024),*
 - *nakup protizdrsnega predpražnika,*
 - *nakup otroških stolov za knjižnico Vače,*
 - *zamenjava sesalnika za knjižnico Litija,*
 - *klopi/mizice za knjižnico Vače,*
 - *zamenjava el. radiatorjev v Gabrovki.*
- (financiranje del in nakup opreme je omogočila Občina Litija z investicijskimi proračunskimi sredstvi: 9.910 EUR)*

Pričeli smo z investicijo v sončno elektrarno (moči 30 kW) za osrednjo knjižnico; po preučitvi možnosti (pridobljenem soglasju), smo izbrali najugodnejšega ponudnika, v decembru podpisali pogodbo (dela so stekla v februarju 2024). S prilagoditvijo strehe – odstranitev strešnih oken in rekonstrukcijo dela strehe, namestitvijo snegolovov med paneli – in postavitvijo sončne elektrarne je bila investicija ovrednotena na 30.722 EUR.

Vir financiranja je po sklepu sveta zavoda nerazporejen presežek iz minulih let.

S pridobljeno električno energijo bomo pokrivali svojo porabo v Litiji in Gabrovki; investicija naj bi se nam povrnila v petih-šestih letih.

V krajevni knjižnici Šmartno smo zamenjali uničen dvosed ter kupili 6 konferenčnih miz na preklap s kolesci. Omogočajo lažjo in hitrejšo pripravo prostora za izobraževanja, pravljice, delavnice.

Nakup opreme je omogočila Občina Šmartno pri Litiji s svojimi investicijskimi proračunskimi sredstvi – v višini 2.790 EUR.

11. PROJEKTI

11.1 IKT oprema

Posodobitev izposoje v knjižnici Litija z zamenjavo dveh računalnikov – zanju je knjižnica pridobila razpisna sredstva MzK; del sredstev je prispevala Občina Litija.

V letu 2023 se je nadaljevalo implementiranje novega strežnika v IKT mrežo knjižnice. Postopke smo izvajali tudi s pomočjo zunanjih sodelavcev.

Ker je delovanje knjižnice tesno prepleteno z računalniško oz. informacijsko opremo, vsako leto pride do nadomeščanj raznih iztrošenih delov oz. nujnih programskih posodobljanj oz. dokupov/podaljšanj licenc.

25

12.2 Projekti spodbujanja bralne kulture

Realizirali smo projekt **Bralna majčka za bralno značko** in k sodelovanju pritegnili donatorje (podjetnike in obrtnike) ter prejeli doslej najvišji znesek donacije – in sicer 2.270 eur in z njim pokrili polovico stroška za bralne majice. donacija 1.500 eur).

Sodelovalo je 260 otrok iz vrtca in 1200 osnovnošolcev – skupaj 45 otrok več kot lani. To je za nas zelo spodbudno.

Z novimi vsebinami smo izvedli **12 Tačkov festival**. Ponudili smo ogled oddaj Radovedni Taček, pripravili Tačkov sprehod po Nacetovi Litiji, izvedli literarni in likovni natečaj in izvedli vse kulturne dogodke v sodelujočih ustanovah ter zelo uspelo zaključno prireditev v parku. Ocenili smo, da se je dogodkov udeležilo 1780 obiskovalcev (skoraj 300 več).

Nadaljeval se je projekt **Tačkov knjižakelj** (spodbujamo vpis prvošolcev v knjižnico, obiskovanje in izposajo) – nagradimo jih z vrečko, odsevniki, kazalko in drugimi nagradami, ki sledijo 10 obiskom. Ocenjujemo, da se v knjižnico vpiše 60 % prvošolcev. Najbolje je bil projekt ponovno sprejet v OŠ Gabrovka, kjer vpišemo vse prvošolce.

Izvedli smo projekt **Rastem s knjigo** – z dvema soorganizacijama prireditev na šolah (in obiskom na predstavitev cobiss-a in uporabe portala Biblos) . Otrokom na šolah smo posredovali knjige iz Javne agencije za knjigo.

Projekt Poletavci – poletno bralno akcijo smo v septembru zaključili s 'shodom' pred knjižnico. Predstavi smo se odpovedali v korist namenitve pomoči poplavljenim občanom.

Smo pa otrokom priskrbeli super nagrade (prispeval jih je Pustolovski park Geoss) – sladkali smo se tudi s sladoledom. Ugotovitev: druženje ob pohvali za dobro sodelovanje je zelo prijetno. Poletnih bralcev smo imeli 73 (9 manj kot lani).

Poletne počitniške srede smo izvajali za otroke na počitnicah in jim tako popestrili dni, ko niso odšli na dopust oz. so si zaželeli pravljič in ustvarjanja. Pripravili smo 7 srečanj, prešteli smo 63 udeležencev... v povprečju torej 9 na srečanje. Moderatorke se za vsako srečanje pripravijo s pravljičo in materiali za ustvarjanje. Popestrili smo tudi poletni bralni festival na Polšniku.

Za odrasle bralce se je nadaljeval projekt bralne značke za odrasle **Srčni bralec** (ime se je lepo prijelo). Zaključili smo ga ob snidenju z avtoricami knjige Kako so rože prišle na svet – ki je bil hkrati tudi pripovedovski večer za odrasle. Zanimiva izkušnja, ko zgodbo nekdo (Breda Vuk Podbrežnik, direktorica kamniške knjižnice) pove, ne pa prebere... in to zelo doživeto.

11.3 Domoznanski projekti

Aktivnosti domoznanskega oddelka so različne: zbiranje, evidentiranje in obdelava gradiva, kulturni dogodki, spominske slovesnosti, popisovanje in raziskovanje ustnih virov, povezovanje. Naš izziv je zbrane vsebine primerno predstavljati in popularizirati javnosti. V minulem letu smo obdelali – digitalizirali 1876 scenogramov (dokumentov, fotografij in drugih vsebin).

Portal Kamra

Po dogovoru z območno knjižnico MKL smo pripravili tri digitalne zgodbe in jih objavili na portalu Kamra. Gre za zgodbe: Zgodbe šmarskih hiš, Lipa na Selih je bila ponos kraja, 30 let popotovanj Slavne Valvasorjeve konjenice.

Na Kamri ima Knjižnica Litija objavljenih 18 zgodb.

Najbolj obiskana ostaja zgodba Valvasorjev trg v Litiji in ohranja 6. mesto po obisku v slovenskem merilu. Kamro skušamo čim bolj propagirati na pedagoških skupinah, saj so dober vir podatkov o lokalni zgodovini. Naše zgodbe si je v letu 2023 ogledalo 51.500 obiskovalcev – 8 tisoč več kot lani. Lani smo se odločili za popularizacijo Kamre tudi s promocijskim gradivom – beležnicami. Projekt je podprla Občina Šmartno pri Litiji.

Obrazi srca Slovenije

Knjižnica Litija je med redkimi splošnimi knjižnicami (ki ni območna) in objavlja oz. gradi svoj biografski leksikon. Imamo okoli 230 zapisov, ki jih posodabljam (ko prejmemo pobude oz. sami ugotovimo, da so nastale spremembe). Dodajamo tudi nove osebe.

Leksikon smo zaradi poenotenja s slovenskimi knjižnicami v letu 2023 dodali na portal Obrazi slovenskih pokrajin (verjetno ste zaznali podobnost poimenovanja z našim leksikonom).

Odmevnejši domoznanski dogodek je bila prireditev na gradu Bogešperk, kjer je nastopala Anja Novak, igralka SMG Ljubljana, rojena v Kresnicah. Pripravila nam je Pesniško ohcet – recital oz. performance v grajskem rožnem vrtu. Dogodek smo umestili v Festival Bogenšperk, saj smo ga pripravili v sodelovanju z JZB.

Sprehod po Grumovem Šmartnu je bil v lanskem letu organiziran dvakrat – v avgustu ob obletnici rojstva in smrti dr. Gruma (kot redni dogodek); drugi sprehod pa je bil pripravljen na željo Grumovih sorodnikov iz tujine, ki jih je zbrala dr. Mateja Kožuh Novak. Skupino dvajsetih obiskovalcev smo v septembru popeljali po Šmartnem – vodenje je bilo prevajano tudi v nemški jezik.

11.4 Prostovoljstvo

K prostovoljnemu delu v knjižnici lahko prištevamo delovanje naših izposojevalk na terenu v potujoči knjižnici (ki jim izplačujemo potne stroške za prevoz gradiva) ter delovanje članov sveta knjižnice.

Prostovoljno se izvaja projekt Tačke pomagačke (vodnica kužkov prejme potne stroške, delo je prostovoljno). Veliko gostov, s katerimi kreiramo prireditve, se odpove honorarju – tako so tudi oni naši prostovoljci.

Direktorica deluje v UO Univerze za tretje življenjsko obdobje Litija – Šmartno, Svetu za medgeneracijsko povezovanje Občine Litija, občasno v odborih in telesih Združenja splošnih knjižnic, ob pobudah pomaga pri drugih lokalnih društvih, ustanovah (RK Litija, Etnološko društvo Primskovo, idr.).

12. SODELOVANJE

Dejavnost splošne knjižnice se prepleta in dopolnjuje z mnogimi drugimi poslanstvi ustanov v našem okolju. Naši najpomembnejši partnerji:

Zavod za kulturo, mladino, šport in turizem Litija (soorganizacija prireditev, festivalov, podpora U3 itd.).

Društvo Univerza za tretje življenjsko obdobje Litija in Šmartno – neformalno izobraževanje odraslih, podpora s prostori, kadrom, materialnimi stroški.

Javni zavod Bogenšperk – skupno načrtovanje in izvedba kulturnih in občinskih dogodkov v Občini Šmartno.

Izobraževalni Center Geoss: knjižnica in IC Geoss sta partnerski instituciji pri srednješolskem in visokošolskem izobraževanju odraslih – povezovanje teče tudi v projektu Socialna aktivacija brezposelnih oseb in promocije diplomskih nalog in v podpori Svetu za medgeneracijsko povezovanje v Občini Litija, katerega članica je tudi Knjižnica Litija

Društva upokojencev obeh občin: knjižnica omogoča brezplačno souporabo prostorov, predvsem pa s sodelovanjem skrbi za kulturno bogatitev njihovih pestrih sekcij; prihaja tudi do sodelovanj pri načrtovanju prireditev, založništvu in širjenju bralne kulture.

Vrtci obeh občin: knjižnica spodbuja zgodnje opismenjevanje predšolskih otrok in srečevanje s knjigo ter knjižno vzgojo. Redno sprejemamo skupine in jih tudi obiskujemo na terenu ter izvajamo knjižno vzgojo.

Osnovne šole obeh občin in Gimnazija Litija:

projekti za širjenje bralne kulture (BZ, bibliopedagoške ure s poudarkom na lokalni zgodovini in umetnosti), skupni nastopi na prireditvah, spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja.

Društvo LILA (Litijski likovni atelje): povezujemo se pri preglednih skupinskih in individualnih razstavah članov društva; skupaj načrtujemo kulturne prireditve ter sodelujemo pri natečajih in razpisih (likovnih in literarnih) ter imamo skupne založniške projekte.

Knjižnica redno sodeluje v založniških projektih domačih avtorjev (jezikovni pregledi, pomoč pri iskanju virov, predstavitvi publikacij, pišemo spremne besede, povezujemo). Sodelovanje je utečeno tudi z JSKD OI Litija, ki je posrednik za promocijo ljubiteljske kulture, ki jo v naši ustanovi radi povežemo z dejavnostjo branja.

Branje približujemo tudi stanovalcem Doma Tisje, VDC Zagorje – enoti Litija na rednih bralnih mesečnih urah. Le te so vse bolj priljubljene in tudi obiskane.

Z Razvojnim centrom Srca Slovenije snujemo povezovalne projekte (knjigobežnice, trajnostni projekti – parki, zelene površine v mestu).

Naši prostori so na voljo Podporni skupini obolelih za multiplo sklerozo, ki se dvakrat mesečno srečujejo v knjižnici; tudi diabetiki svoja izobraževanja pogosto pripravljajo v knjižnici.

Knjižnica je odzivna za pobude obeh občin ustanoviteljic – pri pripravi kulturnih vsebin in izvedbi le teh ter pri sodelovanju na področjih, ki jih poznamo (kultura, dediščina, vzgoja, izobraževanje).

Na strokovnem področju poteka sodelovanje na lokalnem in nacionalnem nivoju. Nacionalno je knjižnica vpeta predvsem v povezovanje z institucijami povezanimi z razvojem knjižnične dejavnosti: IZUM, NUK, MKL, ZBDS, Združenjem splošnih knjižnic in posamičnimi knjižnicami, kjer predvsem iščemo dobrih praks in nasvetov za delo z uporabniki.

Lokalno knjižnica ohranja stik s šolskimi knjižnicami – čeprav je njihovo poslanstvo ciljno osredotočeno na šolarje, se dobro usklajujemo za svoje naloge in delovanje; priprava projektov bralne značke, obiskov knjižnice in promocijo knjižne vzgoje.

Ne želimo biti le javni servis na področju branja in knjig, ampak morda kar splošen navdih za kulturno povezovanje med občani in ustanovami in s tem dvigom kvalitete življenja. Ob nastanku pobud, priložnostih za sodelovanje, izboljševanju aktivnosti branja, splošne kulture, smo vedno na voljo za skupne nastope.

13. OBJAVE KNJIŽNICE in knjižnica v medijih

Objave knjižnice so naše lastne in objave drugih medijev o nas.

Pripravljamo mesečni napovednik prireditvev, ki je vodnik po naših aktivnostih za uporabnike in za medije, ki nam sledijo ter poročajo o naši dejavnosti. Izdamo Knjižni čar – letni bilten knjižnice o najvidnejših dogodkih in delu knjižnice (nekaj izvodov natisnemo, ponudimo ga tudi v elektronski obliki na domači strani). Uporabljamo 'Led pano' – oglaševanje dogodkov na panoju Mestne skupnosti Litija.

Domača stran knjižnice z vsemi informacijami o dejavnosti, organizaciji, prireditvah. Obvestila o našem delu pošiljamo tudi na druge lokalne portale. Skrbimo tudi za pojavnost in ažurnost na družabnih omrežjih: profil FB, Instagram.

Knjižnica pripravlja tedenska poročila, najave, komentarje svojega delovanja, novosti, ki jih potem posredujemo uredništvom oz. portalom medijev, ki jih objavljajo po uredniški presoji. Z nekaterimi mediji imamo sklenjene letne pogodbe: ETV, Radio Geoss, Radio Kum-Aktual. Občinski glasilo Občan in Krajevne novice objavljata po svojih prostorskih zmožnostih.

Pojavljanje knjižnice v medijih je pomembno. Obiskovalci zelo selektivno izbirajo med obiski prireditvev. Tudi deljenje informacij po mreži, na katero knjižnica nima vpliva, je pomembno: najdejo nas obiskovalci, ki gotovo niso dobili vabila/obvestila neposredno iz knjižnice, pač pa so bili posredno obveščeni.

14. ZAKLJUČEK

Leto 2023 je predvsem s svojim zaključkom, ko smo zaznali interes občine Litija za iskanje rešitev naših prostorskih težav, ves kolektiv navdalo z zaupanjem v naše dobro delovanje.

Prizadevanja zaposlenih za dobro delovanje knjižnice je bilo razpoznavno v širši skupnosti in upamo, da se bodo pokazale rešitve, ki bodo realno izvedljive.

V knjižnico prihajajo novi rodovi – to so pripadniki generacij, ki imajo drugačne poglede in pričakovanja. Če jih želimo za sopotnike, moramo izpolnjevati njihova pričakovanja. Moramo jih navdihovati. Primerni prostori in opremljenost sta osnovna pogoja, ki ju trenutno ne izpolnjujemo.

Tudi skupnost se zaveda pomembnosti knjižnice, osrednje kulturne ustanove občine. Že dolgo nismo več zgolj izposojevalnica knjig, pač pa krojimo kulturni utrip v občini. Ljudje želijo v naši ustanovi preživljati čas in doživljati tudi prostor, ki bo dostojen, primeren in spodbuden, ki jih bo navdihoval in puščal dobre občutke, da se bodo z veseljem vračali v knjižnico.

Knjižnica je v kazalcih poslovanja leta 2023 lepo napredovala. Skupaj s svojimi člani in obiskovalci smo na pravi poti, da rastemo naprej.

Litija, 27. februar 2024

Poslovno poročilo pripravila:

Andreja Štuhec,

direktorica Knjižnice Litija

univ. dipl. novinarka., višja bibliotekarka

B) RAČUNOVODSKO POROČILO

Računovodski izkazi Knjižnice Litija (v nadaljevanju knjižnica) za leto 2023 so izdelani v skladu s Pravilnikom o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava.

Knjižnica Litija je na podlagi Odredbe o določitvi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskega proračuna evidentirana v skupino **posrednega uporabnika proračuna občine**. Po Zakonu o računovodstvu ter Pravilniku o enotnem kontnem načrtu pa še med pravne osebe javnega prava, in sicer kot **določeni uporabniki enotnega kontnega načrta**.

RAČUNOVODSKO POROČILO VSEBUJE NASLEDNJE PRILOGE:

1. Priloge iz Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava:
 - a) Bilanca stanja (priloga 1)
 - b) Stanje in gibanje neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (priloga 1/A)
 - c) Stanje in gibanje dolgoročnih finančnih naložb in posojil (priloga 1/B)
 - d) Izkaz prihodkov in odhodkov – določenih uporabnikov (priloga 3)
 - e) Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka (priloga 3/A)
 - f) Izkaz računa finančnih terjatev in naložb določenih uporabnikov (priloga 3/A-1)
 - g) Izkaz računa financiranja določenih uporabnikov (priloga 3/A-2)
 - h) Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti (priloga 3/B)

1. POJASNILA K POSTAVKAM BILANCE STANJA IN PRILOGAM K BILANCI STANJA

29

Bilanca stanja je računovodski izkaz, ki vsebuje podatke o stanju sredstev in obveznosti do njihovih virov na zadnji dan tekočega in zadnji dan predhodnega obračunskega obdobja.

NAZIV KONTA	2022	2023	INDEKS
DOLGOROČNA SREDSTVA IN SREDSTVA V UPRAVLJANJU	840.273	829.319	99
KRATKOROČNA SREDSTVA IN AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	136.445	133.806	98
ZALOGE	56	0	
AKTIVA	976.784	963.125	99
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IN PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	65.083	46.802	72
LASTNI VIRI IN DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	911.701	916.323	101
PASIVA	976.784	963.125	99

1.1. SREDSTVA

1.1.1 DOLGOROČNA SREDSTVA IN SREDSTVA V UPRAVLJANJU

Dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju so:

- nepremičnine,
- oprema in druga opredmetena osnovna sredstva.

Med **nepremičnine** spadajo zemljišča in gradbeni objekti.

Knjižnica ima v upravljanju naslednje objekte:

	Nabavna vrednost	Popravek vrednosti	Sedanja vrednost
ZGRADBE:	875.672	81.054	794.618
Knjižnica Litija	647.920	0	647.920
Knjižnica Šmartno pri Litiji	154.964	69.611	85.353
Potujoča knjižnica Gabrovka	33.000	2.888	30.112
Potujoča knjižnica Vače	39.788	8.555	31.233

Zgradba Knjižnice Litija je razglašena za kulturni spomenik in se zato ne amortizira.

Neopredmetena dolgoročna sredstva predstavljajo dolgoročne premoženjske pravice, kot so računalniški programi, ki so namenjeni opravljanju posameznih funkcij za obdobje daljše od 12 mesecev. Novih nabav v letu 2023 ni bilo.

Nabavna vrednost **opreme in drugih opredmetenih osnovnih sredstev** se je v letu 2023 povečala za 116.238 EUR, in sicer za opremo in drobni inventar v višini 9.337 EUR in za knjižno in neknjižno gradivo v višini 89.794 EUR. Strežnik v višini 17.107 EUR je bil nabavljen že v letu 2022, v uporabo pa je šel z letom 2023.

Drobni inventar z dobo uporabnosti krajšo od enega leta je odpisan 100 % ob oddaji v uporabo. Drobni inventar z življenjsko dobo, daljšo od enega leta, se v skladu s 45. členom Zakona o računovodstvu prav tako odpiše v celoti ob nabavi. Opredmetena osnovna sredstva se redno odpisujejo, z uporabo metode enakomernega časovnega amortiziranja. Uporabljene letne amortizacijske stopnje so predpisane s Pravilnikom o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list, št. 100/15).

V letu 2023 smo nabavili opremo in drobni inventar v višini 9.337 EUR, in sicer:

Datum nabave	Naziv OS	Nabavna vrednost v EUR	Financer
06.04.2023	GLOBINSKA KRTAČA Vorwerk	445	Občina Litija
09.11.2023	MIZICA 3 v1 2 kom	719	Občina Litija
24.11.2023	MONITOR NA DOTIK	306	Občina Litija
12.01.2023	RAČUNALNIK PRENOSNI HP ELITE BOOK 850 G5 15"	728	presežek preteklih let
30.01.2023	OZVOČENJE	653	presežek preteklih let
13.06.2023	RAČUNALNIK HP PAVILION 2 kom	1.188	MK / Občina Litija
13.06.2023	MONITOR PHILIPS 27" 2 kom	364	MK / Občina Litija
23.02.2023	STOL LESEN FAGUS V31 OTROŠKI 15 kom	644	Občina Litija
27.02.2023	PREDPRAŽNIK 2 kom	455	Občina Litija
28.11.2023	DVOSED	871	Občina Šmartno pri Litiji
28.11.2023	MIZA PISALNA 139,5X60X73 6 kom	1.925	Občina Šmartno pri Litiji
29.09.2023	KNJIGOBEŽNICA 3 kom	360	lastna sredstva
29.06.2023	BRALNIK E-INK INKBOOK 2 kom	315	lastna sredstva
20.11.2023	GILJOTINA OLYMPIA G3650	365	lastna sredstva
	SKUPAJ	9.337	

Nakup knjižničnega gradiva je eden od najpomembnejših projektov knjižnice, a namenska sredstva prikazujemo ločeno, in sicer med opredmetenimi osnovnimi sredstvi in obveznosti za sredstva prejeta v upravljanje od občin.

KNJIŽNIČNO GRADIVO 2023	SKUPAJ v EUR
Ministrstvo za kulturo	25.571
Občina Litija	37.700
Občina Šmartno pri Litiji	15.300
Lastna sredstva	9.890
Donacije- podarjene knjige	1.333
SKUPAJ GRADIVO:	89.794

Po zapisniku o popisu osnovnih sredstev smo izločili iz uporabe opremo, ki ni več uporabna oziroma je dotrajana v nabavni vrednosti in popravku vrednosti 2.143 EUR. Odpisali smo predvsem zastarelo opremo, programsko opremo, dvosed...

V letu 2023 se je redno odpisovalo knjižno gradivo v vseh enotah. Skupna vrednost odpisanega gradiva v vseh enotah je za 27.960 EUR, 1.472 izvodov knjižnega gradiva in 435 izvodov neknjižnega gradiva in licenc za e –knjige. Vrednost knjižnega in neknjižnega gradiva se razlikujeta med poslovnimi knjigami in programom Cobbis, in sicer za gradivo, ki je bilo vneseno preden se je vzpostavil sistem Cobbis. Vnesene so bile samo količine gradiva ne pa tudi vrednosti le teh.

Med druga opredmetena osnovna sredstva smo uvrstili umetniške dela, kot so umetniške slike in kipi.

Med **dolgoročnimi terjatvami iz poslovanja** vodimo rezervni sklad za knjižnico Vače v višini 129 EUR.

31

1.1.2 KRATKOROČNA SREDSTVA (RAZEN ZALOG) IN AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE

Stanje denarnih sredstev v blagajni na dan 31. 12. 2023 znaša 534 EUR.

Denarna sredstva na računih ter dobroimetja pri bankah in drugih finančnih ustanovah, so odprta pri Upravi za javna plačila, in znašajo 88.090 EUR na dan 31. 12. 2023.

Kratkoročne terjatve do kupcev znašajo 180 EUR.

Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta znašajo 42.878 EUR na dan 31. 12. 2023, in sicer so to terjatve do ustanoviteljice Občine Litija za decembrski zahtevek in redna delovna uspešnost, ter ustanoviteljice Občine Šmartno pri Litiji za decembrski zahtevek gradivo in redno delovno uspešnost.

Terjatve so bile usklajene z izpisom odprtih postavk.

Med **aktivnimi časovnimi razmejitvami** so evidentirani vnaprej zaračunani stroški za storitve pooblaščenih oseb za varstvo podatkov.

1.1.3 ZALOGE

Med zalogo blaga so evidentirani zaloge drobnega inventarja.

1.2. OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV

1.2.1 KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IN PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE

Kratkoročne obveznosti do zaposlenih znašajo 28.394 EUR na dan 31. 12. 2023 in se nanašajo na obveznost za izplačilo plač za mesec december. Obveznost do zaposlenih je bila v celoti poravnana v januarju 2024.

Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev znašajo 12.714 EUR na dan 31. 12. 2023. Večina obveznosti zapade v plačilo v letu 2024.

Druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja znašajo 5.173 na dan 31. 12. 2023 in se nanašajo na prispevke na izplačane plače, premije KDPZ, rtv prispevek .

Kratkoročne obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta znašajo 461 EUR na dan 31. 12. 2023. Z večino dobaviteljev so odprte postavke usklajene.

1.2.2 LASTNI VIRI IN DOLGOROČNE OBVEZNOSTI

Stanje obveznosti za neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva znaša 829.190 EUR na dan 31. 12. 2023. Povečanja in zmanjšanja stanja so bila med letom naslednja:

STANJE OZ. SPREMEMBA	ZNESEK
stanje na dan 31. 12. 2022	840.074
+ prejeta namenska denarna sredstva za nabavo osnovnih sredstev s strani ustanoviteljice Občine Litija	3.051
+ prejeta namenska denarna sredstva za nabavo osnovnih sredstev s strani ustanoviteljice Občine Šmartno pri Litiji	2.796
+ poraba presežka s strani ustanoviteljice Občine Litija	1.016
+ prejeta namenska denarna sredstva za opremo s strani MK	1.070
+ poraba presežka s strani ustanoviteljice Občine Šmartno pri Litiji	365
+ prejeta namenska denarna sredstva za nabavo knjižnega gradiva s strani ministrstva	25.571
+ prejeta namenska denarna sredstva za nabavo knjižnega gradiva s strani ustanoviteljice Občine Litija	37.700
+ prejeta namenska denarna sredstva za nabavo knjižnega gradiva s strani ustanoviteljice Občine Šmartno pri Litiji	14.700
- zmanjšanje stroškov amortizacije, ki se nadomešča v breme obveznosti do virov sredstev (konto 4629)	97.153
stanje na dan 31. 12. 2021	829.190

Presežek prihodkov nad odhodki znaša 87.133 EUR na dan 31.12.2023.

Stanje na kontih skupine 98 smo uskladili s stanjem terjatev za sredstva dana v upravljanje pri obeh ustanoviteljih v skladu s Pravilnikom o načinu in rokih usklajevanja terjatev (Uradni list RS, št. 117/02 in 134/03).

Stanje sredstev prejetih v upravljanje:

- Občina Litija 587.908 EUR
- Občina Šmartno pri Litiji 328.415 EUR
- SKUPAJ 916.323 EUR

2. POJASNILA K POSTAVKAM IZKAZA PRIHODKOV IN ODHODKOV DOLOČENIH UPORABNIKOV

V skladu z Zakonom o računovodstvu in glede na »status« določenega uporabnika zavod v izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov se izkazujejo prihodki in odhodki po načelu nastanka poslovnega dogodka. Izkaz prihodkov in odhodkov vsebuje podatke o prihodkih in odhodkih v obračunskem obdobju in v predhodnem obračunskem obdobju.

Prihodki so razčlenjeni v skladu s SRS in enotnim kontnim načrtom za proračunske uporabnike. Med prihodki so izkazani zneski, ki so nastali od 1. januarja 2023 do 31. decembra 2023.

Prihodki in odhodki so razčlenjeni na:

- Poslovne prihodke in odhodke (prihodke od poslovanja)
- Finančne prihodke in odhodke (prihodke od financiranja)
- Izredne prihodke in odhodke
- Prevrednotovalne poslovne prihodke in odhodke

NAZIV KONTA	2022	2023	FN 2023	INDEKS 23/22	INDEKS R23/P23	STRUKTURA
PRIHODKI OD POSLOVANJA	451.882	515.757	494.450	114	104	100
FINANČNI PRIHODKI	95	1699	150	1788	1133	0
DRUGI PRIHODKI	0	0	0	0	0	0
CELOTNI PRIHODKI	451.977	517.456	494.600	114	105	100
STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV	98.048	112.772	115.000	115	98	23
STROŠKI DELA	337.555	374.067	366.000	111	102	75
AMORTIZACIJA	11.779	11.530	11.900	98	97	2
DRUGI STROŠKI	1.636	1.982	1.700	121	117	0
FINANČNI ODHODKI	3	2		67	0	0
DRUGI ODHODKI	0	0		0	0	0
CELOTNI ODHODKI	449.021	500.353	494.600	111	101	100
PRESEŽEK PRIHODKOV	2.956	17.103	0	579		
DAVEK OD DOHODKA PRAVNIH OSEB	94	216	0	230		
PRESEŽEK PRIHODKOV	2.862	16.887	0	590		

33

2.1. ANALIZA PRIHODKOV

Celotni prihodki doseženi v letu 2023 so znašali 517.456 EUR in so bili za 14 % višji od doseženih v letu 2022 in 5 % višji od načrtovanih.

PRIHODKI	Realizacija 2023	Realizacija 2022	Indeks 23/22	Struktura 2023
PRIHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE	517.393	451.418	87	100
PRIHODKI IZ SREDSTEV JAVNIH FINANC - USTANOVITELJ Občina Litija	361.859	309.071	117	70
PRIHODKI IZ SREDSTEV JAVNIH FINANC - USTANOVITELJ Občina Šmartno pri Li	126.101	115.337	109	24
MEDKNJIŽNIČNA IZPOSOJA	112	88	127	0
PRIHODKI OD PRODAJE IZDANIH KNJIG IN REVIJ - JS	120	1.440	8	0
PRIHODKI OD SOFINANCIRANJA IN IZVAJANJA PROJEKTOV	948	400	237	0
UPORABNINE IN NAJEMNINE	790	210	376	0
ČLANARINE	12.769	12.201	105	3
ZAMUDNINE, OPOMINI	10.613	10.603	100	2
PRODAJA PUBLIKACIJ		98	0	0
FOTOKOPIRANJE GRADIVA	169	79	213	0
PRIHODKI OD OSTALIH KNJIŽ. STORITEV	392	275	143	0
PRIHODKI OD DONACIJ	1.820	1.520	120	0
FINANČNI PRIHODKI	1.700	95	1785	0
IZREDNI PRIHODKI	0	0	20	0
PRIHODKI TRŽNE DEJAVNOSTI	64	560	11	0
PRIHODKI OD PRODAJE IZDELKOV		208	0	0
PRIHODKI ODPRODAJE KNJIG IN REVIJ	64	352	18	0
SKUPAJ PRIHODKI	517.457	451.978	114	

2.2. ANALIZA ODHODKOV

Celotni odhodki doseženi v letu 2023 so znašali 500.353 EUR in so bili za 11 % višji od doseženih v letu 2022 in za 1 % višji od načrtovanih.

Po glavnih postavkah so bili odhodki poslovanja naslednji:

2.2.1. STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV

so v letu 2023 znašali 112.772 EUR in so bili za 15 % višji od doseženih v letu 2022. Delež v celotnih odhodkih znaša 23 %.

Stroški materiala (konto 460) so znašali 39.970, EUR in so bili za 11 % višji od doseženim v letu 2022. Delež glede na celotne odhodke znaša 8 %.

Stroški storitev (konto 461) so znašali 72.742 EUR in so bili za 19 % višji od doseženih v letu 2022. Delež glede na celotne odhodke znaša 14 %.

2.2.2 STROŠKI DELA

so v letu 2023 znašali 374.067 EUR in so bili 11 % višji od doseženim v letu 2022. Delež v celotnih odhodkih znaša 75 %.

	Realizacija 2023	Realizacija 2022	Indeks 23/22	Struktura 2023
Stroški dela:	374.067	337.555	111	100
Bruto plače in nadomestila	281.351	259.042	109	75
Prispevki na plače	45.451	42.130	108	12
Regres	13.900	15.929	87	4
Dodatno pokojninsko zavarovanje	5.264	5.144	102	1
Prevoz na delo	3.684	2.702	136	1
Prehrana	15.856	12.609	126	4
Drugi izdatki zaposlenim	8.561	0	0	2

Plače so bile obračunane za 11,5 zaposlenih, od septembra pa za 12 zaposlenih. Nadomestila osebnih dohodkov za boleznine v breme knjižnice so bila izplačana za 922 delovnih ur, v breme ZZS 860 delovnih ur. V skladu s predpisi je bil izplačan regres za letni dopust v višini minimalne plače, ter kolektivno dodatno pokojninsko zavarovanje.

V knjižnici je bila izplačana redna delovna uspešnost za leto 2023 na pol leta, in sicer, 10.7.2023 in 10.1.2024 v skupni višini 4.370 EUR bruto. Izplačani sta bili dve jubilejni nagradi, in sicer za 20 in 30 let v javnem sektorju. V mesecu januarju se je upokojila čistilka/manipulant. Zaradi dolgotrajne bolniške sta bili izplačani dve solidarnostni pomoči.

2.2.3. STROŠKI AMORTIZACIJE

so v letu 2023 znašali 11.530 EUR.

Amortizacija je obračunana po predpisanih stopnjah v znesku 110.016 EUR:

- del amortizacije, ki je bil vračunan v ceno znaša 11.530 EUR (končni rezultat skupine 462),
- del amortizacije, ki je bil knjižen v breme obveznosti za sredstva prejeta v upravljanje znaša 97.153 EUR (podskupina 980) in prejete donacije, namenjene nadomeščanju stroška amortizacije znaša 1.333 EUR (podskupina 922) in

2.2.4. OSTALI DRUGI STROŠKI

so bili v letu 2023 evidentirani v znesku 1.982 EUR za članarine, RTV naročnino in nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča.

2.3. POSLOVNI IZID

Razlika med prihodki in odhodki z upoštevanjem davka od dohodka pravnih oseb izkazuje pozitiven poslovni izid - presežek prihodkov nad odhodki v višini 16.887 EUR.

3. POJASNILA K POSTAVKAM IZKAZA PRIHODKOV IN ODHODKOV DOLOČENIH UPORABNIKOV PO NAČELU DENARNEGA TOKA

Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka služi spremljanju gibanja javnofinančnih prihodkov in odhodkov. Takšno evidenčno izkazovanje podatkov je namenjeno sestavljanju bilanc na ravni države. V izkazu so prikazani vsi prejemki in izdatki, ki so bili vplačani v letu 2023. Podatki v tem izkazu niso primerljivi s podatki iz izkaza prihodkov in odhodkov, sestavljenim po

načelu nastanka poslovnega dogodka. Izrazna moč izkaza je v tem, da izkazuje poslovne dogodke, pri katerih je nastal denarni tok. V izkazu so prikazani ločeno prihodki in odhodki za izvajanje javne službe ter prihodki in odhodki za izvajanje tržne dejavnosti.

Med prihodki za izvajanje javne službe predstavljajo največji delež prilivi s strani ustanoviteljic Občine Litija in Občine Šmartno pri Litiji za redno dejavnost za katero smo ustanovljeni. Prejeta sredstva iz občinskega proračuna znašajo 544.676 EUR, kar znaša 91 % od vseh prejetih sredstev in so se v primerjavi z preteklim letom povečali za 11 %.

Celotni prihodki znašajo 600.742 EUR, glede na leto 2022 so se povečali za 11 %, odhodki znašajo 605.341 EUR in so povečali za 15 % kot v letu 2022. Izkazujemo presežek odhodkov nad prihodki v višini 4.599 €.

- v evrih -		FINANČNI NAČRT 2023	REALIZACIJA 2023	REALIZACIJA 2022	INDEKS R23/FN23	INDEKS R23/R22
KONTO	NAZIV	(1)	(2)	(3)	(4=2/1*100)	(5=2/3*100)
7	I. SKUPAJ PRIHODKI (402+431)	597.331	600.742	542.363	101	111
	1. PRIHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE	597.131	600.678	541.803	101	111
	A. Prihodki iz sredstev javnih financ	571.271	571.317	514.775	100	111
7400	a. Prejeta sredstva iz državnega proračuna	25.571	26.641	25.852	104	103
7401	b. Prejeta sredstva iz občinskih proračunov - OBČINA LITJA redna dejavnost	352.800	359.660	309.500	102	116
7401	b. Prejeta sredstva iz občinskih proračunov- OBČINA LITJA gradivo	37.700	37.700	37.700	100	100
7401	b. Prejeta sredstva iz občinskih proračunov OBČINA LITJA investicije	10.000	3.050	10.000	31	31
7401	b. Prejeta sredstva iz občinskih proračunov - OBČINA ŠMARTNO redna dejavnost	126.500	126.769	113.823	100	111
7401	b. Prejeta sredstva iz občinskih proračunov - OBČINA ŠMARTNO gradivo	14.700	14.700	13.900	100	106
7401	b. Prejeta sredstva iz občinskih proračunov - OBČINA ŠMARTNO investicije	4.000	2.796	4.000	70	70
	B) Drugi prihodki za izvajanje dejavnosti javne službe	25.860	29.361	27.029	114	109
del 7102	Prejete obresti	150	1.524	95	1.016	1.604
7103	Prihodki od najemnin, zakupnin in drugi prihodki od premoženja	210	790	210	376	376
7141	Drugi tekoči prihodki iz naslova izvajanja javne službe	24.000	25.227	25.204	105	100
730	Prejete donacije iz domačih virov	1.500	1.820	1.520	121	120
	2. PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU	200	64	560	32	11
7130	Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu	200	64	560	32	11
del	Prejete obresti					

7102						
4	II. SKUPAJ ODHODKI	597.331	605.340	524.130	101	115
	1. ODHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE	597.131	605.340	523.217	101	116
	A. Plače in drugi izdatki zaposlenim	328.610	320.800	288.440	98	111
del 4000	Plače in dodatki	281.492	272.096	252.036	97	108
del 4001	Regres za letni dopust	13.900	13.900	15.928	100	87
del 4002	Povračila in nadomestila	20.008	19.451	15.008	97	130
del 4003	Sredstva za delovno uspešnost	5.890	6.794	5.468	115	124
del 4004	Sredstva za nadurno delo	0	0	0	0	0
del 4005	Plače za delo nerezidentov po pogodbi	0	0	0	0	0
del 4009	Drugi izdatki zaposlenim	7.320	8.561	0	117	0
	B. Prispevki delodajalcev za socialno varnost	51.570	50.202	47.018	97	107
del 4010	Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	25.435	24.680	22.881	97	108
del 4011	Prispevek za zdravstveno zavarovanje	20.376	19.812	18.600	97	107
del 4012	Prispevek za zaposlovanje	172	193	157	112	123
del 4013	Prispevek za starševsko varstvo	287	279	262	97	107
del 4015	Premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, na podlagi ZKDPZJU	5.300	5.239	5.118	99	102
	C. Izdatki za blago in storitve za izvajanje javne službe	114.980	118.272	101.196	103	117
del 4020	Pisarniški in splošni material in storitve	43.000	43.409	40.400	101	107
del 4021	Posebni material in storitve	2.500	3.518	2.295	141	153
del 4022	Energija, voda, komunalne storitve in komunikacije	33.430	28.787	27.410	86	105
del 4023	Prevozni stroški in storitve	2.100	1.758	0	84	0
del 4024	Izdatki za službena potovanja	5.500	5.723	6.086	104	94
del 4025	Tekoče vzdrževanje	20.000	27.459	16.891	137	163
del 4026	Poslovne najemnine in zakupnine	2.450	1.846	2.252	75	82
del 4027	Kazni in odškodnine			0		
del 4028	Davek na izplačane plače	0		0		
del 4029	Drugi operativni odhodki	6.000	5.771	5.862	96	98
420	J. Investicijski odhodki - GRADIVO	87.971	88.346	84.290	100	105

420	J. Investicijski odhodki INVESTICIJE-OPREMA	14.000	27.720	2.273	198	1.219
420	J. Investicijski odhodki INVESTIJSKO VZDRŽEVANJE	0	0	0	0	0
	2. ODHODKI IZ NASLOVA PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU	200	0	913	0	0
del 400	A. Plače in drugi izdatki zaposlenim iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu					
del 401	B. Prispevki delodajalcev za socialno varnost iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu					
del 402	C. Izdatki za blago in storitve iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	200		913	0	0
	III. PRESEŽEK (PRIMANJKLJAJ) PRIHODKOV NAD ODHODKI (I.- II.)	0	-4.599	18.233		

Poslovni izid po fiskalnem pravilu

5. člen Zakona o fiskalnem pravilu določa, da se morajo presežki, ki jih zavod kot posamezna institucionalna enota sektorja države ustvari v posameznem letu prikazovati in zbirati na ločenem kontu. Skladno z ZIPRS1718 se presežek po denarnem toku zmanjša za neplačane obveznosti (razred 2), neporabljena namenska sredstva (razred 9), ki so namenjena za financiranje izdatkov v prihodnjem obdobju, in ki so evidentirana na kontih časovnih omejitev ter za neporabljena sredstva za investicije.

Knjižnica izkazuje negativno stanje sredstev v skladu s fiskalnim pravilom.

38

4. POJASNILA K IZKAZU RAČUNA FINANČNIH TERJATEV IN NALOŽB DOLOČENIH UPORABNIKOV

V letu 2023 tako kot tudi v preteklih letih nismo dajali posojil, zato tudi prometa iz naslova prejetih vračil danih posojil nismo imeli.

5. POJASNILA K IZKAZU RAČUNA FINANCIRANJA DOLOČENIH UPORABNIKOV

V letu 2023 tako kot tudi v preteklih letih nismo dajali posojil, zato tudi prometa iz naslova prejetih vračil danih posojil nismo imeli.

6. POJASNILA K IZKAZU PRIHODKOV IN ODHODKOV DOLOČENIH UPORABNIKOV PO VRSTAH DEJAVNOSTI

Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti je skoraj enak izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov. Med prihodke na trgu so evidentirani, prodaja knjige Mostovi časa v višini 64 EUR.

Računovodsko poročilo pripravila: Vesna Zaletelj (Računovodstvo Veza Vesna Zaletelj s.p.)